

Fővárosi Ítéltábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla

az Allianz Hungária Biztosító Zrt. (Budapest) I. r.,
a Generali-Providencia Biztosító Zrt. (Budapest) II. r.,
a Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége (Budapest) III. r.,
a Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft. (Budapest) IV. r.,
és a Paragon-Alkusz Zrt. (a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. jogutódja - Budapest,) V. r.

felpereseknek a Gazdasági Versenyhivatal (Budapest) hivatkozási szám: Vj-51/2005/184.) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2009. évi január hó 22. napján kelt 7.K.31.11612007144. számú ítélete ellen az I. r. felperes által 48., a II. r. felperes által 46., a III. r. felperes által 47. és az alperes által 45. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés, valamint a másodfokú eljárásban a IV. r. felperes által 8., az V. r. felperes által 7. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán az alulivott napon megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és a felperesek keresetét teljes egészében elutasítja, egyebekben helybenhagyja.

Fővárosi Ítéletábra
2.Kf.27.129/2009/14. szám

Kötelezi az I, II, és III. r. felpereseket külön-külön, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 50.000 (azaz ötvenezer) - 50.000 (azaz ötvenezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - az I. és II. r. felperesek külön-külön további 1.500 (azaz egyezeröttszáz) - 1.500 (azaz egyezeröttszáz) forint kereseti és 48.000 (azaz negyvennyolcezer) - 48.000 (azaz negyvennyolcezer) forint fellebbezési, míg a III. r. felperes 48.000 (azaz negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Kötelezi továbbá a IV-V. r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön 150.000 (azaz százötvenezer) - 150.000 (azaz százötvenezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - külön-külön 16.500 (azaz tizenhatezeröttszáz) - 16.500 (azaz tizenhatezeröttszáz) forint kereseti és 36.000 (azaz harminchatezer) - 36.000 (azaz harminchatezer) forint fellebbezési és csatlakozó fellebbezési illetéket.
Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

Az alperes a 2006. december 21. napján kelt Vj-51/2005/184. számú, 2007. június 5. napján kijavított határozatában megállapította, hogy

- a) a III. r. felperes az I. r., illetve a II. r. felperesek által a 2003., a 2004. és a 2005. évben a márkakereskedések esetében alkalmazott javítói óradíjakról szóló megállapodások tárgyában hozott döntéseivel,
- b) az I. r. felperes a III. r. felperessel, illetve az egyes márkakereskedésekkel az I. r. felperes által a 2004. és a 2005. évben a márkakereskedések esetében alkalmazott javítói óradíjakról szóló, a javítói óradíjak mértékét az I. r. felperes biztosításainak értékesítésében elért teljesítménnyel összekapcsoló megállapodások megkötésével,
- c) a II. r. felperes az egyes márkakereskedésekkel az általa a 2004. és a 2005. évben a márkakereskedések esetében alkalmazott javítói óradíjakról szóló, a javítói óradíjak mértékét a II. r. felperes biztosításainak értékesítésében elért teljesítménnyel összekapcsoló megállapodások megkötésével,
- d) az I. r. felperes és a IV. r. felperes az általuk 2000. október 4. és 2005. március 9. között megkötött, a IV. r. felperes magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,
- e) az I. r. felperes és az V. r. felperes az általuk 2002. április 16. és 2005. március 21. között megkötött, az V. r. felperes magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásoló irányuló megállapodásokkal,
- f) az I. r. és a IV. r. felperesek az általuk 2002. április 24. és 2005. március között megkötött, a Porsche Biztosítási Alkusz Kft. (a továbbiakban: Porsche) magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

Fővárosi Ítéltábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

g) a II. r. és a IV. r. felperesek az általuk 2000. október 11. és 2005. március 1. között megkötött, a IV. r. felperes magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal;

h) a II. r. és az V. r. felperesek az általuk 2001. december 21. és 2005. augusztus 10. között megkötött, az V. r. felperes magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal,

i) a II. r. felperes és a Porsche az általuk 2002. január 21. és 2005. augusztus 31. között megkötött, a Porsche magatartásának versenykorlátozó módon történő befolyásolására irányuló megállapodásokkal

a verseny korlátozására alkalmas magatartást tanúsítottak, egyben a jogsértő magatartások további folytatását megtiltotta.

A jogsértések miatt az I. r. felperest 5.319.000.000 forint, a II. r. felperest 1.046.000.000 forint, a III. r. felperest 360.000.000 forint, a IV. r. felperest 13.600.000 forint, míg az V. r. felperest 45.000.000 forint bírsággal sújtotta.

A határozat indokolása szerint az érintett termékpiac egyrészt a gépjármű-biztosítások piaca, másrészt a gépjárműjavítói szolgáltatások piaca. A III. r. felperes vonatkozásában az alperes megállapította, hogy a megalakulásától kezdve törekedett a márkakereskedések óradíjainak egységesítésére, noha a javítói szolgáltatások színvonala nem volt egységes. Döntései - amelyek magukban foglalták az óradíjakról szóló ajánlások megtételét, melynek versenyjogi megítélésén sem az árak ajánlás-, sem a keret jellege (-tól -ig) árak nem változtatnak - nemcsak versenykorlátozó célúak voltak, hanem - az egyes márkakereskedések tényleges gazdálkodási körülményein alapuló elvárásait is meghaladó mértékű - közzétett óradíj ajánlásai következtében az egész gépjármű javítói piacra árfelhajtó hatást gyakoroltak. A jogsértés nem esik a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996: évi LVII. törvény (a továbbiakban Tpv.) 13. §-ának hatálya alá, és a III. r. felperes a Tpv. 17. §-a alapján sem mentesülhet.

Az I. r. felperes a verseny korlátozását célzó, arra alkalmas magatartást tanúsított azzal, hogy a javító óradíjak mértékének kérdését a márkakereskedőkkel megkötött javítói szerződésekben és a III. r. felperessel kötött megállapodásaiban 2003-ban egyedi esetekben, 2004. és 2005. években pedig rendszeresen és elvszerűen összekötötte a biztosítások értékesítésében elért eredménnyel. A céljutalékra vonatkozó, biztosítási alkuszokkal kötött megállapodások korlátozták az alkuszok mozgásterét a biztosítások megkötésében, vagyis azt, hogy az ügyfélnek a legmegfelelőbb biztosítást válasszák ki. A jogsértés súlyát és hatását növelte az aktív kárrendezés bevezetése, hiszen az más biztosítók kifizetéseire is hatással volt, így korlátozta az árversenyt a biztosítási díjak tekintetében. A II. r. felperes magatartásával kapcsolatban az előzőhöz hasonló indokolást adott azzal, hogy bár az írásbeli megállapodások nem tartalmazták azt, hogy a javítónál értékesített gépjárművek biztosításainak 30%-a kerüljön vele megkötésre a magas javítói óradíjak fejében, ennek ellenére ez része volt a megállapodásoknak. Rögzítette még, hogy a követő magatartás nem mentesít a versenyjogsértés alól.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

Kifejtette, hogy mindkét felperes versenykorlátozó magatartása alkalmas volt arra, hogy a versenyre kedvezőtlen hatást gyakoroljon. A magasabb óradíjak és a magasabb alkuszi jutalékok miatt a fogyasztóknak magasabb sassa biztosítási díjat kellett fizetniük. Mivel pedig a felperesek a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról származó veszteségüket a casco alpiason keletkező nyereségből finanszírozták, mindez megjelent a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás díjaiban is. Az önrész alá eső károk és a biztosítási fedezetben nem részesülő károk is magasabbak lettek a magasabb óradíjak miatt. A jogsértés súlyát növelte, hogy a 2004. és 2005. évben alkalmazott óradíjak emelése messze meghaladta az inflációt. A más biztosítók márkakereskedéseken keresztülli casco értékesítési lehetősége korlátozódott, lényegesen eltérő óradíj alkalmazására pedig nem volt reális lehetőségük. A versenyjog-sértő hatás egyértelmű bizonyítéka, hogy az I. r. és II. r. felperesek piaci részesedésének csökkenése megállt a casco biztosítások területén, sőt 2005. évben kisebb mértékben még növekedett is. A kötelező gépjármű felelősségbiztosítási piacon is megállt a csökkenés, illetve a csökkenés üteme kisebb lett. Magatartásukat nem a minőségi szolgáltatás iránti igény, hanem az értékesítés növelésének célja határozta meg. Esetükben nem alkalmazható a vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről szóló 5512002. (III. 26.) Korm. r. (a továbbiakban: csoportmentességi rendelet), és a Tpvt. 17. §-óban foglalt mentesülési feltételek sem állnak fenn.

A IV. r. és V. r. felperesek céljutalékára vonatkozó megállapodások is jogsértőek, tekintet nélkül arra, hogy az annak feltételül kötendő szerződéseket darabszámban vagy százalékos arányban fejezték-e ki, a korábbi időszakhoz viszonyítva tartalmaztak-e többletvállalást vagy ennek elérésére való törekvést, illetve, hogy a jutalék emelkedését sávosan állapították-e meg, vagy a bruttó biztosítási díjtól tették-e függővé. A kampány jutalék kiírások is jogsértőek, mert azok természetüknél fogva magukban hordozták a versenykorlátozás lehetőségét, alkalmasak voltak arra, hogy csökkentsék a biztosítási termékek versenyét és növeljék az I. r. és II. r. felperesek piaci részesedését, illetve az azt érintő folyamatokra kedvezően hassanak. A Tpvt. 17. §-a szerinti mentesülés feltételeit nem találta bizonyítottnak. A céljutalék megállapodásokat egy megállapodás hálózat részének is tartotta, amelyben a javítási óradíjak és a biztosítási szerződések értékesítésének összekapcsolása, valamint a céljutalék megállapodások együttesen és egymásra tekintettel szolgálták a versenykorlátozó cél megvalósulását. Ásszességében ennek a megállapodásrendszernek volt köszönhető, hogy az ügyfelek nem egy tisztességes versenyben kialakult árat fizettek a gépjármű biztosítások piacán.

A bírság alapösszegét az I. r. és a II. r. felperes esetében a gépjármű biztosítási piacon 2004. és 2005. évben elért díjak, a három alkusszal kötött megállapodások esetében pedig a jogsértéssel érintett időszakban az I. r. és a II. r. felperesekhez közvetített gépjárműszerződések állománydíjának összeadásával állapította meg. Enyhítő körülményként értékelte, hogy nem kökemény kartellnek minősülő vertikális megállapodásról van szó és, hogy hasonló iránymutatásként szolgáló határozat még nem született, de figyelembe vette azt is, hogy az I. r. felperes piacvezető; míg a II. r. felperes részesedése jóval kisebb volt. A III. r. felperes esetében a bírság alapösszegét becsléssel határozta meg - a tagság és a megállapodást kötő márkakereskedések

Fővárosi Ítéletábra
2.Kf.27.129/2009/14. szám

közötti viszony ismeretének hiányában -, a három érintett csoport részére kifizetett javítói óradíjak nettó mértékét vette figyelembe azzal, hogy 2003. évben a Porsche még külön tárgyalt. Rögzítette, hogy az áregyeztetés súlyos szankciót igényel és, hogy a jogsértés újszerűsége sem állapítható meg. Tekintetbe vette a tagok gépjárműjavítói szolgáltatások piacán való részesedését, továbbá azt, hogy a III. r. felperes magatartása felróható volt. A IV. r. és V. r. felperesek esetében a bírság alapösszege az I. r. és a II. r. felperesekhez közvetített szerződések jutalékának összege volt. Értékelte, hogy nem kőkemény kartellnek minősülő vertikális megállapodásokról volt szó, de tekintettel volt a felek piaci részesedésére, és az ügy újszerűségére is.

Az I. r. felperes keresetében elsődlegesen - jogsértés hiányában - a határozat megváltoztatását, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését, harmadlagosan a bírság mellőzését, illetve mérséklését kérte. Állította, hogy az alperes megsértette a perbeli időszakban hatályos, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló, 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 26. §-ának (1) bekezdését, mert a Tpv. 14. §-ába ütközően tévesen azonosította az érintett piacot. Helyettesíthetőség hiányában ugyanis külön piacot képez a kötelező gépjármű felelősségbiztosítások és a casco biztosítások piaca. Figyelmen kívül hagyta az alperes, hogy a casco piacon számos versenytárs díja alatt voltak az átlag díjai, nem értékelte a minőségre vonatkozó versenytényezőket, de nem tárta fel a biztosítások értékesítési csatornáit sem, és eltúlozta az alkuszok piaci részesedését is. Hangsúlyozta, hogy a PSZÁF sem kifogásolta, hogy az alkuszok, biztosítási közvetítők csak 2-3 biztosító termékeivel foglalkoztak. A kérdést az alperes nem versenyjogi szempartból értékelte. Állította, hogy magatartásával nem befolyásolta az alkuszok termékpalettáját, és erre nem kötött megállapodást. Az alperes annak ellenére nem elemezte a kialakult jutalékverseny okait, hogy a céljutalék, mint javadalmazási mód elterjedt a gyakorlatban. Egy üzleti titkokat tartalmazó piackutatásra hivatkozással állította, hogy messze nem a legfontosabb értékesítési csatornáról van szó. Kifogásolta a mindenféle hatástereszt, illetve konkrét bizonyítás nélküli, pusztán a versenykorlátozó cél alapján történő elmarasztalást, amikor elismerten nem kőkemény kartellről volt szó. Az alperes nem bizonyította, hogy a megállapodások természetüknél fogva versenykorlátozó jellegűek, mint ahogy azt sem, hogy piaci helyzetéből adódóan nyomást tudott gyakorolni a kereskedésekre. A piaci részesedés megtartása és növelése legitim üzleti cél, az óradíjak és a jutalék ajánlatok alkalmazása a természetes verseny része. A III. r. felperessel semmiféle közös érdeke nem volt. A versenykorlátozó hatás is hiányzott, hiszen az általa elfogadott óradíjak nem voltak magasak, a márkakereskedők áremelési igényeiről pedig nem rendelkezett információval. Az infláció mértéke feletti emelést a korábbi piaci folyamatok kellően magyarázzák. E körben számításokra, kalkulációkra, biztosítási káreseményekkel kapcsolatos ítéletekre, továbbá az e perekben beszerzett szakvéleményekre hivatkozott. A kötelező gépjármű felelősségbiztosítás díjszintjének emelkedését pedig az árszabályozás megszűnése okozta. Az értékesítés által befolyásolt rész helyett az alperes tévesen a teljes áremelés mértékét vette figyelembe. Állította még, hogy a céljutalék-megállapodások tekintetében az alperes jogsértően nem határozattal terjesztette ki az eljárást és jogsértően hivatkozott a Tpv. 70. §-ának (4) bekezdésére is, mert az csak a 2005. november 1. után indult ügyekben alkalmazható. A Tpv. 70. §-ának (1) bekezdése alapján az alperesnek új vizsgálatot kellett volna elrendelnie, amelynek során azt is meg kellett volna indokolnia, hogy

miért csak néhány szereplővel szemben indította meg az eljárást. Az eljárás jogsértő kiterjesztése miatt nem volt módja teljes körűen előadni az erre vonatkozó érveit. Ezzel sérült a Tptv. 73. §-a és a Római Szerződés 6. cikkében meghatározott védekezéshez való joga is. Jogsértés esetén is fennállnának a Tptv. 17. §-ában foglalt mentesülési feltételek. Az érintett piac téves meghatározása folytán a bírságra vonatkozó rendelkezés is jogsértő. A bírságalap megállapításakor a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás díjait nem lehetett volna figyelembe venni, az állománydíj egyébként sem megfelelő bírságalap. A bírságszámítása kétszeres értékelés tilalmába is ütközött. A méltánytalanul magas, rekord összegű bírság a piacon tényleges versenytorzulást is okoz a kárára.

A II. r. felperes keresetében a határozat megváltoztatását kérte; elsődlegesen a versenyfelügyelete eljárás megszüntetését, másodlagosan a bírság mérséklését. Állította, hogy a márkakereskedésekkel nem jött létre megállapodás a javító óradíjakkal kapcsolatban, ez legfeljebb az egyes szervezeti egységeinek egyoldalú célkitűzése volt. A partnerek hallgatólagos beleegyezését az alperes nem bizonyította, mint ahogy azt sem, hogy az üzleti célkitűzéseit ténylegesen kommunikálta. A tényleges értékesítések adatai szerint pedig csak a legkritikább esetben érték el az egyes márkakereskedések a 30% körüli arányt. A piaci részesedés megtartása, növelése és a versenytársak versenyzéssel történő kiszorítása nem jogellenes. A nem jogsértő cél nem bizonyított megvalósulásából versenykorlátozó hatásra nem lehet következtetni. A Legfelsőbb Bíróság eseti döntésére hivatkozással kifogásolta, hogy az alperes nem végezte el a közgazdasági alapokon nyugvó módszerrel bemutató hatásvizsgálatot és piacelemzést. Az e mulasztás pótlására csatolt tanulmány szerint pedig az általa kötött óradíj megállapodásokkal okozati összefüggésben sem a gépjármű biztosítás, sem a gépjármű javítás területén nem jelentkeztek versenykorlátozó hatások. Az infláció a gépjárműiparban jóval meghaladta az átlagos fogyasztói árindexet. Táblázatba foglalt adatokkal bemutatta, hogy a perrel érintett időszakban nem a márkakereskedéseken keresztüli értékesítés volt számára a meghatározó. Állította, hogy a megállapodások a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartoznak. Az Európai Bizottság jelentése és az ahhoz kapcsolódó bizottsági munkaanyag alapján hangsúlyozta, hogy a céljutalék megállapodások nem lehettek versenykorlátozó célúak. Az általa csatolt hatástanulmányra utalással előadta, hogy a verseny intenzitása növekedett, és hogy más biztosítók és alkuszak között is hasonló tartalmú megállapodások voltak érvényben. Jogsértőnek tartotta a bírság összegére vonatkozó mérlegelést, tekintettel arra, hogy az alperes eljárása nemcsak újszerű, hanem az Európai Unióban is példa nélküli volt. A mérlegelés okszerűtlen, mert a két eltérő helyzetű és különböző súlyú jogsértést megvalósító I. r. és II. r. felpereseket azonosan kezelte. A jogsértés nem volt szándékos, magatartásának piaci hatása nem volt, a fogyasztói érdekek nem sérültek, mindvégig jóhiszeműen járt el.

A III. r. felperes keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatását kérte, tekintettel arra, hogy jogsértést nem követett el. Másodlagos kérelme a határozat hatályon kívül helyezésére és az alperes új eljárásra kötelezésére irányult, harmadlagosan a bírság mellőzését, illetve mérséklését kérte. Állította, hogy az alperes megsértette az Áe. 26. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, amikor nem elemezte a biztosítási és a javítói piac működését, és nem bizonyította az áremelés és a

Fővárosi Ítéletábra
2.Kf.27.129/2009/14. szám

versenykorlátozás közötti összefüggést. A határozat rendelkező része és az indokolása nem áll egymással összhangban, ugyanazt a tényállást a különböző részvevők szempontjából eltérően értékelte. Az indokolás a javítói díjak egységesítésére irányuló szándékot tekinti leginkább jogsértőnek, a rendelkező rész azonban - az ezzel nem azonosítható - megállapodások tárgyában hozott döntésekről szál. Vitatta a versenykorlátozó cél megvalósulását. Az alperes hatásvizsgálattal nem bizonyította a versenykorlátozó hatás fennállását sem, e' nélkül pedig árfelhajtó hatást sem lehetett volna megállapítani. Az óradíjakra vonatkozó megállapodások a javítási szolgáltatások piacára nem gyakorolhattak hatást, hiszen az adott szolgáltatást nem a megállapodásban részvevők, hanem a fogyasztó választja, számára pedig közömbös az óradíj mértéke, mert azt úgysem ő fizeti meg. Nem egységes árakban, hanem az óradíj emelésének százalékos mértékéről kívánt megállapodni és erről is tárgyalt. Célja az volt, hogy az óradíj fedezze az önköltséget, és az azonos szolgáltatást nyújtók díjai között ne legyen indokolatlan különbség. Fellépése előtt nem tükrözték az óradíjak a szervizek felszereltségét, a munka minőségét, a szervizben dolgozók speciális szakértelmét. Nem egyoldalú döntést hozott, hanem egy két ütemben megvalósuló piaci áralku folyamat részese volt, amelyben közreműködésével a biztosítók és a márkakereskedők állapodtak meg. Ezért nem lehet ajánlott árak meghatározásáról beszélni. A vertikális kapcsolatokra tekintettel a bagatell kartell jelleg nem zárható ki, egyébként pedig a csoportmentességi rendelet alapján is mentesül a versenyjogi tilalom alól. Emellett a Tpv. 17. §-ában foglalt mentesülési feltételek is fennállnak. A bírság kiszabása és mértékének meghatározása törvénysértő volt, abból nem állapítható meg, hogy mennyi volt az alapösszeg, milyen korrekciókkal és számításokkal jött ki az öt sújtó összeg. Hangsúlyozta, hogy tagjainak részesedése 10%a alatti, rosszhiszeműsége, felróhatósága nem volt bizonyított. A bírság nem visszatartó erejű, hanem a teljes ellehetetlenítésére irányult.

A IV. r. felperes keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a versenyfelügyelete eljárás megszüntetését kérte, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezését, harmadlagosan pedig a bírság elengedését vagy mérséklését. A céljutalékokkal kapcsolatban az I. r. felperes indokaival egyezően fejtette ki álláspontját. Állította, hogy a II. r. felperessel kötött megállapodások automatikusan mentesülnek a csoportmentességi rendelet alapján. Kifogásolta az alkusz cég függőségével kapcsolatos alperesi megállapításokat. Az alperes a piaci folyamatok feltárásának hiányában nem látta azt, hogy piaci részesedése 2004-ig folyamatosan nőtt és csak 2005-ben csökkent. Azt is tévesen állapította meg, hogy az új gépjármű értékesítés csökkenése indokolta a javító óradíjak és a biztosítás közvetítés kiemeltebb kezelését, mert az új autó értékesítés csak 2003 után csökkent. Jogsértőnek tartotta a bírság összegének meghatározását és az alperes mérlegelését is. Kifogásolta, hogy az indokolásból nem vezethető le a konkrét összeg. A piaci részesedése jóval kisebb volt, mint a másik két alkuszé, ennek ellenére a jogsértés piaci hatását nála súlyosabbnak értékelte az alperes. Jóhiszeműen járt el, a jogsértés neki nem felróható, az alperes ténylegesen nem értékelte javán az ügy újszerűségét. Azt sem vette figyelembe, hogy a biztosítók lényegesen nagyobb alkuereje folytán a szerződési feltételekre minimális ráhatással bírt.

Fővárosi Ítéltábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

Az V. r. felperes a határozat megváltoztatását kérte; elsődlegesen a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, másodlagosan a bírság mellőzését. A vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre hivatkozással előadta, hogy az ügyfél érdekeinek védelme a garanciális szabályokon keresztül érvényesül, a valóságban pedig az alkusz hosszú távú kapcsolat kiépítésére törekszik, ezért nem az egyetlen szempont a rövidtávon megszerezhető jutafék. Kifogásolta, hogy az alperes figyelmen kívül hagyta a tényleges piaci viszonyokat, megállapításait nem bizonyította. Jogértelmezése téves, a céljuttalék kikötése nem versenytorzító. Súlyosan diszkriminatív a piaci szereplők közül éppen az eljárás alá vontak kiválasztása. A bírság számítása is hibás. Az I. r. felperessel kapcsolatban csupán 9 hónapra, míg a II. r. felperessel kapcsolatban 1 év 4 hónapra lehetett volna a jogsértést megállapítani és szankcionálni.

Az alperes ellenkérelmében a keresetek elutasítását kérte. Fenntartotta a határozatban foglaltakat, kiemelten utalt a releváns bizonyítékokra. A felperesek által hivatkozott bizonyítékokat megalapozatlanoknak tartotta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a határozatot megváltoztatta és a határozat rendelkező részének jogsértést megállapító l. d., e., g., h. pontjait, valamint az I. r. és a II. r. felperes vonatkozásában az f. és i. pontjait is hatályon kívül helyezte és e megállapítások tekintetében az alperest új eljárásra kötelezte. Az I. r. felperesre kiszabott bírságot 4.972.000.000 forintra, a II. r. felperesre kiszabott bírságot 580.000.000 forintra mérsékelte, míg a IV. r. és V. r. felperesekre kiszabott bírságról szóló rendelkezést mellőzte. Az I. r. és II. r. felperesek kereseteit egyebekben elutasította, a III. r. felperes keresetét teljes egészében elutasította. Többek között arra kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a IV. r. felperesnek 500.000 forint perköltséget.

Az ítélet indokolása szerint az alperes helytelenül tekintette a javítási óradíjakra vonatkozó megállapodásokat és a céljuttalékokra vonatkozó megállapodásokat egy megállapodás-hálózat részének, melyek együttesen és egymásra tekintettel szolgálták a versenykorlátozó cél megvalósulását. A két megállapodás típus között ugyanis nincs összefüggés, ezért indokolt ezeket külön-külön vizsgálni, amelyek mellett külön kell értékelni a III. r. felperes magatartását. Helyesnek ítélte az alperes piac meghatározását.

A III. r. felperes keresete kapcsán kifejtette, hogy amennyiben a versenytársak úgy tárgyalnak együttesen a vevővel, hogy az előtt akár csak rövid idővel is, de egyeztetik álláspontjukat az ár tekintetében, akkor klasszikus horizontális árkartellról beszélhetünk, amely versenyellenes, és amely miatt a versenytársak, mint kartelltagok felelősségre vonhatók. Amennyiben pedig az egymástól versenyjogi értelemben független piaci szereplők valamely szervezetet azzal bízzák meg, hogy képviselje őket a vevővel (fogyasztóval) szemben lefolytatandó ártárgyalásokon, akkor az természeténél fogva szükségszerűen feltételezi az árban való megegyezést. A tárgyalásokon a vevő az eladók közös képviselője által képviselt ajánlott árral szembesül, és ez hatásaiban teljesen azonos egy klasszikus vállalkozások társulása által hozott árakra vonatkozó döntés hatásaival, így az ilyen versenykorlátozó, versenytorzító hatású. Leszögezte, hogy az alperes az ügy érdemére ki nem ható módon megsértette az indokolási kötelezettségét a jogsértés mibenlétét illetően, de a

Fővárosi Ítéltábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

rendelkező részben foglaltakkal összevetve megállapítható, hogy a jogsértés abban áll, hogy ajánlott árakról döntött, és azok bele is kerültek az I. r. és II. r. felperesek által kötött megállapodásokba. A kereseti érvelés tévesen egy vertikális megállapodásból indult ki, ezért az erre vonatkozó előadás alaptalan. Mivel pedig a magatartása az eladási árak meghatározására irányult, az - függetlenül a tagok piaci részesedésétől - nem minősülhetett bagatell kartellnek. Az árkartell objektíve versenykorlátozó, így az alperesnek nem kellett levezetnie annak tényleges vagy potenciális hatásait. A Tpv. 17. §-ában foglalt mentesüléssel kapcsolatban kifejtette, hogy a biztosítási jutalékok egy részének az ajánlott árakba való beépítése még akkor sem tekinthető gazdaságilag indokolt közös célok eléréséhez szükséges mértéket meg nem haladó piaci magatartásnak, ha a fogyasztói jólét növekedett, a versenyképesség a javítói piacon javult volna. Tagjaival ugyanis nemcsak az árakat egyeztetette, hanem egy jogsértő vertikális megállapodást ajánlott a piac szereplőinek. Ennek ellenkezőjére konkrét bizonyítékokat nem adott. A bírságra vonatkozó rendelkezést jogszerű mérlegelésen alapuló döntésnek tekintette. A felhozott érveket az alperes figyelembe vette, még, ha azokat a határozatban nem is nevesítette. A jogsértés súlya szempontjából a piaci hatásoknak van jelentőségük, ezért nem releváns körülmény az, hogy a figyelembe vett javítók mindegyike tag volt-e. A bírságösszegnek pedig nem kell pontos számításon alapulnia.

A javítói óradíj megállapodásokkal kapcsolatban - egyetértve az alperessel - levezette, hogy a csoportmentességi rendelet szerint a vertikális megállapodások áruk vagy szolgáltatások felek általi vásárlására, értékesítésére vagy viszonteladására vonatkoznak. Ilyen közvetlen értékesítési jogviszony azonban az I. r. és a II. r. felperesek, valamint a III. r. felperes és a márkakereskedések között nem állt fenn. Bár mind a biztosítók, mind a márkakereskedők nyújtanak szolgáltatást, de nem egymásnak, hanem a károsult fogyasztónak. Ezek az elszámolási jogviszonyok vertikális jogviszonyok ugyan, de olyanok, amelyekre a csoportmentességi rendelet nem vonatkozik. A perbeli esetben ezt a jogviszonyt lényegesen komplexebbé teszi az, hogy a márkakereskedések közvetlenül vagy közvetve más jogviszonyban is állnak a biztosítókkal. Az alkusz (biztosítási közvetítő) és a fogyasztó között nincs visszterhes szerződés, ám a biztosító és az alkusz közötti jutalékokra vonatkozó szerződések már olyan vertikális megállapodások, amelyek a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartoznak. Az óradíjakra vonatkozó megállapodások tehát vegyes jellegűek; részben elszámolási jogviszonyt, részben pedig a gépjármű biztosítások piacán tanúsított magatartásokra vonatkozó értékesítési jogviszonyokat szabályoznak. Mivel azonban az elszámolási jogviszony a domináns elem, ezért ezekre a csoportmentességi rendelet nem alkalmazható. Ezt támasztja alá egyrészt az, hogy a megállapodások fő tárgya a rezszi óradíjak megállapítása, amely díjnak csak az egyik eleme a biztosítás közvetítéséért járó jutalék, másrészt pedig az, hogy a szerződést a biztosítókkal a gépjárműjavító márkakereskedések kötötték. A vertikális megállapodások a Tpv. 11. §-ába ütközően jogsértőek, a versenyellenes célzatot pedig igazolja, hogy a szokásostól eltérően a felek nemcsak a rezszi (javítási) óradíjakba építették be a jutalékokat, hanem e jutalék emelését piaci részesedéshez kötötték. Ez a megállapodás nem a piaci részesedés növekedését célozta (nem sima mennyiségi kedvezmény), hanem a versenytársak kiszorítását. Egy meghatározott piaci százalék megtartását úgy kívánták elérni, hogy ennek költségét a többi biztosító is közvetetten állja. Ezt

Fővárosi Ítélet
2.Kf.27.129/2009/14. szám

igazolják az alperes által beszerzett nyilatkozatok, amelyekből következik, hogy az árrendszer a rezszi óradíj megállapodások következményeként nem szakadt ketté az I. r. és II. r., felperesek, illetve más biztosítók által alkalmazott díjakra, így a megállapodások a piac egészére hatottak. A versenyellenes célzat bizonyítéka a piaci részesedés meghatározására irányuló előírás a mennyiségi kedvezmények beépítése helyett. A versenyellenes célzat objektív kategória, amiből következik, hogy az alperes nem sértette meg a tényállás tószázási kötelezettségét, amikor a jogsértés bizonyítására nem alkalmazott hatástesztet. Mivel a versenyellenes célzat megállapítást nyert, a II. r. felperes által csatolt tanulmány annak bizonyítására lehetett volna alkalmas, hogy ő és a márkakereskedések nem kötöttek versenyjog-sértő vertikális megállapodásokat. A II. r. felperes azonban szóban illetve ráutaló magatartással abban állapodott meg a márkakereskedésekkel, hogy a magasabb javítói óradíjakért cserébe töreksenek az új és használt gépjárművek biztosításának legalább 30%-át a részére megkötni, és amennyiben ez az elvárás nem fog teljesülni, akkor a márkakereskedések számíthatnak arra, hogy hasonlóan magas óradíjakat a jövőben nem fog megajánlani. A II. r. felperes a feltételét közölte, a javítók pedig a magasabb óradíjakat alkalmazták, tehát a feltételt hallgatólagosan elfogadták. Ezt bizonyítja a 2004. évben alkalmazott óradíjak tekintetében a 2004. január 7-i szakosztályi utasítás, a 2005. évre nézve pedig a 2005. január 12-i szakosztályi utasítás. Ezzel szemben a II. r. felperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy a belső utasítások nem teljesültek. Az általa becsatolt adatokból azonban az állapítható meg, hogy míg 2003-ban mindössze 26, addig 2004-ben 31, 2005-ben pedig már 95 márkakereskedés esetében haladta meg az értékesítés a szóbeli megállapodásban szereplő 30%-ot, a 20-30% között értékesítők köre pedig folyamatosan nőtt. Ezen adatokból a II. r. felperes végezhetett volna számításokat állításának alátámasztására, ám ilyen elemzést nem végzett. Az általa becsatolt hatástanulmány a per szempontjából irreleváns. Az I. r. felperes által csatolt piackutatási adatok sem cáfolják az alperesi állításokat. A felperesek által csatolt adatok alapján megállapította, hogy a rezszi óradíjak a jutalékok miatt emelkedtek pár százalékkal az indokolt árszint felé, a kartell tevékenységgel okozott kárak más biztosítóknak nemcsak abból származott, hogy kicsit magasabbak lettek a kárkifizetések, hanem abból is, hogy kevesebb biztosítást értékesítettek, mint amennyit értékesíthettek volna. Ilyen vonatkozásban pedig a felperesek semmilyen számítást nem mutattak be. Mindezek alapján megállapította, hogy az alperes a jogsértés értékelése során semmilyen olyan tényre nem támaszkodott, amelyet a felperesek megcáfoltak volna. A bagatell kartell megállapítására nem volt lehetőség, és a mentesülés feltételei sem állnak fenn, mert a piaci részesedéshez kötött jutaléknövelés elérhető lett volna a rezszi óradíjakba való beépítés nélkül is. Az árversenyt az I. r. és II. r. felperes a saját viszonylatukban jelentősen mérsékelte, a fogyasztóknak a biztosítási díjak javítói óradíjakba történő beépítéséből semmilyen előnye nem származott.

Az alperes a bírság kiszabásakor a jogsértést a súlyának megfelelően értékelte. Indokolt volt a megszolgált díjak alapulvétele és helyesen értékelte a jogsértés időtartamát és a jogsértés újszerűségét is. Az összegek nem eltúlzottak, az alperes értékelte az enyhítő körülményeket. A jogsértés mind a javítói piacra, mind a gépjármű biztosítási piacra súlyos hatásokkal jár, stratégiaileg fontos és jelentős súlyú értékesítési csatorna tekintetében került sor a gépjármű biztosítási piac egészének korlátozására. A más biztosítók kárkifizetéseit növelő hatás a kötelező gépjármű

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

felelősségbiztosítási piacon is érvényesült, így az e biztosításból származó megszolgált díjak figyelembevétele nem alaptalan, nem okszerűtlen. A II. r. felperes követő magatartás tanúsításával reagált egy piaci helyzetre, ez azonban neki felróható. A piacvezetőnél ugyan jelentősen kisebb biztosító, ám így is a második legnagyobb, ezért szintén érdekében állt a versenykorlátozás a többi, őt követő és utolérni kívánó biztosítóval szemben.

A céljutalék megállapodásokkal kapcsolatban megállapította, hogy az alperes jogszabálysértő módon terjesztette ki az eljárást, nem folytatta le e piaci magatartás kapcsán az eljárás vizsgálati szakaszát, mindez a tényállás tisztázatlanságához vezetett. Megsértette továbbá a felperesek védekezéshez való jogát, amennyiben az előzetes álláspont egyik lényeges következtetésétől gyökeresen eltérő megállapítással kapcsolatban nem adott számukra lehetőséget álláspontjuk kifejtésére. Emellett számos piaci magatartás vonatkozásában bizonyíték nélkül állapított meg jogsértést. Helytelenül állapította meg, hogy a kifogásolt piaci magatartások nem tartoznak a csoportmentességi rendelet hatálya alá, ezért nem vizsgálta a rendelet kivételi szabályait, ezek hiányában sem alkalmazott megfelelő jogkövetkezményeket, a megfelelő jogkövetkezmények alkalmazásához szükséges tényállást pedig egyáltalán nem tárta fel. Megállapította, hogy miután a versenyfelügyeleti eljárás 2005. november 1. előtt indult, az ügyben az Áe. szabályai voltak alkalmazandók, így végzéssel az eljárás kiterjesztését nem lehetett volna elrendelni, és a Tpv. 70. §-ának (4) bekezdésében foglaltakra Bern lehetett volna hivatkozni. Emellett a kiterjesztő döntés nem tartalmazott olyan érdemi indokolást, amelyből kitűnt volna, hogy milyen körülmény indokolta a vizsgált magatartással összefüggésben a további feltétlen vizsgálatot. A versenyfelügyeleti eljárás alapszakaszának mellőzése önmagában jelentős, a bíróság által nem orvosolható és az ügy érdemére is kiható eljárási szabálysértésnek minősül. Az ügy érdemére azért hatott ki, mert a tényállás feltárására nem került sor kellő mértékben. önmagában a mennyiségi kedvezmény adása ugyanis még nem feltétlenül versenykorlátozó hatású, az pedig nem ütközik jogszabályi rendelkezésbe, hogy az alkusz (közvetítő) csak kevés, netán csak egy-két biztosító termékeivel foglalkozik. Az egyes biztosítóknak lehetőségük van az I. r. és II. r. felperesnél magasabb jutalékot ajánlani, ezzel az I. r. és II. r. felperesek szorulnának a szabadon hagyott, illetve szabadon maradt helyekre a márkakereskedésekben. Nem jelölte meg az alperes azt a többlethatást, amely megkülönböztetné egymástól az alapjutalékok és a céljutalékok versenyét. Az alperes szerint a biztosítók egymás közötti versenye eltűzött, ami azért jogsértő, mert az alkuszok a biztosítóknak és nem az ügyfélnek dolgoznak. Ezzel szemben levezette, hogy csak az olyan céljutalék megállapodások tekintetében lehet esetleges versenykorlátozó hatás, ahol a felek meghatározott értékesítési részesedést kötöttek ki. A céljutalékok érvényesülésének részletes vizsgálata azonban elmaradt. Emellett megállapította, hogy az előzetes álláspont szerint a biztosítási alkuszok és a biztosítók közötti kapcsolat vertikális, ezért alkalmazható a csoportmentességi rendelet. Ehhez képest az alperes az ügy érdemét jelentősen és alapjaiban befolyásoló módon új alapokra helyezte érvelését, amire nézve a felperesek nem tudtak nyilatkozni, így sérült védekezéshez való joguk. E körben az alperesnek új eljárást kell lefolytatnia, amelyre tekintettel az I. r. és II. r. felpereseket sújtó bírság összegét is mérsékelte.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

A megismételt eljárásra nézve előírta, hogy a céljutalék megállapodásokra vonatkozóan az alperesnek le kell folytatnia a vizsgálatot. Ennek során fel kell tárnia az általános piaci gyakorlatot, és akár további ügyfeleket is bevonhat az eljárásba. Ezt követően kell állást foglalnia abban, hogy a megállapodások versenykorlátozóak lehetnek-e, majd szükség szerint abban is, hogy a csoportmentességi rendelet kivételi szabályai között van-e olyan, amely a jelen ügyre alkalmazható. Ennek hiányában az I. r. felperes esetében a 30%-os piaci részesedésre tekintettel kell vizsgálni a jogsértés megállapíthatóságát, a többi piaci szereplő esetében pedig azt, hogy a Tptv. 16/A.§-ának alkalmazása szóba jöhet-e.

A IV. r. felperes javára a bírósági eljárásban alkalmazható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. §-ának (2) bekezdése alapján állapított meg az igényeltnél kevesebb összegű perköltséget. A rá kiszabott bírság összegével azonosított pertárgy értéke mellett azt is figyelembe vette, hogy szakszerű eljárás esetén önismétlés nélkül, koncentráltabban is megfogalmazhatta volna érveit, jóval kevesebb beadványban. Ugyanakkor tekintettel volt arra, hogy az azonos módon érdekelt V. r. felpereshez képest jelentősen járult hozzá a tényállás tisztázásához, ezért a befektetett munka becsült arányában, hozzá képest ötszörösében határozta meg a perköltséget.

Az I. r. felperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását kérte. Elsődlegesen a keresetét elutasító, javítói óradíj megállapodások tekintetében kérte a határozat megváltoztatását és jogsértő magatartás hiányában a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését. Másodlagosan az ítélet céljutalék megállapodásokra vonatkozó, keresetének helyt adó részének megváltoztatásával a határozat hatályon kívül helyezését, illetve a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését kérte. Harmadlagos kérelme a bírság elengedésére vagy csökkentésére irányult. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság a releváns célt a felek szubjektív célzatával azonosította, a versenyjogi tilalom esetében azonban a célzat nem tényállási elem. Az indoklás érdemben is téves; az óradíjak 2004-2005-ben sem tartalmaztak jutalékot, azok a javítói szolgáltatások ellenértékét foglalták magukban, igaz, az óradíjak fedezetéhez való hozzájárulástól függő mértékben. Ez nem tért el a szokásostól, csak a felek megosztották a javítók költségei fedezetének kockázatát, és objektív feltételekhez kötötték az óradíj szintjét. Mindez nem járhatott az értékesítési verseny korlátozásával, hiszen a többi biztosító ugyanúgy megjelenhetett és terjeszkedhetett a piacon. Állította, hogy az ítélet szerint jogszerűnek elfogadható mennyiségi kedvezmény a konkrét helyzetben értelmezhetetlen. Az alperes lényegében gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt marasztalta el, gazdasági erőfölény nélkül. Gazdasági erőfölényben nem lévő vállalkozások vertikális jellegű jogviszonyai esetében azonban nem érvényesülnek a piacfelosztó célú megállapodásokra vonatkozó szigorú szabályok. A piaci versenyképességének megtartása illetve növekedése szükségszerűen gátolja a versenytársak növekedését, azonban az ezt célzó rendelkezések automatikusan még nem versenykorlátozóak, hiszen így majdnem minden vertikális megállapodás jogellenes lenne. Megalapozatlan és iratellenes az az ítéleti állítás, miszerint az óradíjak a költségek által indokoltnál magasabbak voltak. Emellett az egyes biztosítók eltérő óradíjakban is megállapodhattak, ezt viszont az alperes elmulasztotta feltárni. A megállapodásnak versenyjogilag elfogadható célja volt; a legitim piaci növekedési

Fővárosi ítéletábra

2.Kf.27.129/2009/14. szám

törekvéséhez való hozzájárulás, a javítók beruházásai által indokolt óradíjának lehetőség szerinti megtérítésének biztosítása a magas színvonalú javítók hosszú távú fennmaradásának elősegítése érdekében, mindezt úgy, hogy a kárkifizetések, a javítói óradíjak összege ne nőjön meg túlzottan. A lehetőségeihez képest tompította az áremelési igényeket, a többi biztosító pedig „potyautasként” inkább profitált a megállapodásokból. A megállapodások ténylegesen sem voltak versenykorlátozó hatásúak, erre semmilyen tény, adat nem merült fel. A vélt versenykorlátozó célból logikailag kikövetkeztetett hatás legfeljebb lehetőség, de nem bizonyosság, ezért a tényleges hatások vizsgálata nem mellőzhető. A hatásteszt nem célszerűségi kérdés, gyakorlati nehézségekre hivatkozással nem lehet helyettesíteni a jogi követelményeket. Az alperesnek bizonyítékokkal be kellett volna mutatnia, hogy a megállapodások hogyan hatottak a tényleges és a potenciális versenyre, ki kellett volna mutatnia az okozati összefüggést a megállapodások és az általa vélt következmények között, a következményeknél pedig nem lehet figyelembe venni a megállapodáson kívüli, más okok által (is) magyarázott piaci folyamatokat. Azt is vizsgálni kellett volna, hogy a megállapodások nélkül hogyan alakult volna az érintett piaci verseny. A megállapodások versenykorlátozó hatását cáfolja, hogy nem nyert bizonyítást az óradíjak indokoltnál magasabb mértéke, így a többi biztosító magasabb kárkifizetésére vonatkozó következtetés is megalapozatlan. A márkakereskedések nem kezelhetők egységes értékesítési csatornáként, a felállítandó legalább négy kategóriából is legfeljebb csak azokban a márkakereskedésekben fejthettek ki hatást a megállapodások, amelyek többes ügynökként több biztosító ajánlatát értékesítették. Ennek arányára nézve azonban nincs adat. A biztosítási alkusz értékesítése esetén sem lehet automatikusan állítani a versenykorlátozást, hiszen az ő érdekeltységüket nem a javítói óradíjak, hanem a részükre fizetett jutalékok befolyásolhatták volna, ezt azonban az alkusz törvényes kötelessége felülírta. Ezért megalapozatlan a többi biztosító értékesítésének csökkenésére vonatkozó állítás. A márkakereskedések nem a legfontosabb értékesítési csatorna, és nem állítható, hogy minden új gépjárműre márkakereskedésben kötöttek biztosítást. Az alperes a többi biztosító értékesítésének csatornánkénti alakulását nem vizsgálta, pedig lehet, hogy az ő sikertelenségüknek inkább a kevésbé versenyképes ajánlataik vagy stratégiájuk az oka, nem pedig az állított versenykorlátozó megállapodások. Az ügyfelek számára az ár-érték arány a legfontosabb. Ennél fogva téves a verseny árversenyre való leszűkítése.

Ezen kívül az ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221. §-ának (1) bekezdésébe is ütközik, mivel nem határozta meg egyértelműen, hogy mely határozatban állított versenykorlátozó hatásokat talált megalapozatlannak, azaz mely felperesi érvet fogadta el. A bírság jogellenesen eltúlzott mértékű, amely sérti a Tpv. 78. §-ának (2) bekezdését és a Pp. 339. §-át is. A céljutalék megállapodásokra vonatkozó határozati rendelkezések hatályon kívül helyezésének következményeként nemcsak az alapösszeget kellett volna módosítani, hanem a Tpv. 78. §-ának (2) bekezdésében felsorolt szempontokat újra kellett volna mérlegelni a fennmaradt, vélt jogsértésre tekintettel. A jogsértés súlyát befolyásolja, hogy az egységes jogsértés miatti elmarasztalás alapjaiban megdőlt, nem bizonyított a márkakereskedői értékesítési csatorna stratégiai jelentősége, a versenyjog-sértő hatás pedig a márkakereskedésekben sem igazolt. Csatolta dr. Minarik György véleményét, amely szerint a Tpv. 78. §-ának (1) bekezdésében előírt nettó árbevétel fogalmi kategóriájához a biztosítási tevékenységet végzők esetén leginkább közel álló

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

kategória a biztosítástechnikai eredmény nettó működési költségek összegével növelt összege. Bizonyított piaci hatás hiányában az alapösszeg kiszámításakor a 2005. évi kötelező gépjármű felelősségbiztosítási díjakat sem lehetett volna figyelembe venni. A megszolgált díjak 2 éves időtartamának figyelembevétele is jogellenes. A megállapodások versenykorlátozó hatása nem nyert bizonyítást, így emiatt nem lehet bírságot kiírni. Sérült az arányosság elve is. Közte és a II. r. felperes között mind a piaci részesedés, mind a megállapodásokban szereplő részesedések tekintetében kétszeres különbség van, a bírság aránya viszont több mint 3,5-szeres. Az alperes sokkal súlyosabb jogsértés miatt sem szabott ki még csak hasonló mértékű bírságot sem.

A II. r. felperes fellebbezésében elsődlegesen az ítélet részbeni megváltoztatásával a határozat megváltoztatását és a versenyfelügyelete eljárás megszüntetését, másodlagosan a bírság összegének csökkentését, míg harmadlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Előadta, hogy az alperes az Áe. 26. §-ának (4) bekezdését megsértve nem bizonyította a rezi óradíjakra vonatkozó megállapodás létrejöttét közte és a márkaszervizek között. A Tpv. 11. §-ában szereplő megállapodás kifejezés feltételezi a felek közötti akarategyezés létrejöttét. Az alperes által hivatkozott dokumentumok azonban kizárólag belső használatra szánt, egyoldalú nyilatkozatok, e-mailek, belső utasítások, amelyek azonban nem igazolják a közte és az egyes márkaszervizek közötti akarategyezés vagy kommunikáció létét, de még a kapcsolatfelvételt sem, és azt sem, hogy ezeket a dokumentumokat a megállapodás többi szereplőjének tudomására hozta volna, sőt az alperes még azt sem nevezte meg, hogy konkrétan kik ennek az állítólagos megállapodásnak a felei. Meg sem kísérelte bizonyítani azt, hogy a márkaszervizek hallgatólagosan (ráutaló magatartással, de tényleges követéssel) valóban részeivé váltak volna bármiféle akarategyezésnek. A márkaszervizek bizonyítottan nem tanúsítottak az üzleti utasításban szereplő célokra megfelelő magatartást; a vele szerződéses kapcsolatban álló márkaszervizek a legkritikább esetben érték el a célként kitűzött 30% körüli arányt. Az alperes a piaci hatásokat bevallottan nem vizsgálta, pedig e nélkül nem lehet a megállapodásokat versenyellenes célúnak minősíteni. A bizonyítási teher garanciális szabályainak megsértésére nem lehet indok a célszerűség szempontja, illetve az, hogy a hatások vizsgálata nehézséget ró az alperesre. A megállapodások a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartoznak. Az állítólagos megállapodások lényege ugyanis az volt, hogy a márkaszervizek magasabb óradíjban részesültek annak ellenértékeként, hogy termékeit magasabb arányban értékesítik. Ettől ez még egy megállapodás. A Tpv. 11. §-a pedig megállapodásokra és nem jogviszonyokra vonatkozik. A csoportmentességi rendelet analógia útján mindenképpen irányadó. Ha a biztosításközvetítői eredmények állítólagos ellenértékét nem magasabb rezi óradíjak, hanem magasabb közvetítői jutalék formájában juttatták volna el a márkaszervizeknek, akkor ez a megállapodás már a csoportmentességi rendelet hatálya alá tartozna. Ez hatásaiban nem jelentene eltérést az alperes által kifogásolt állítólagos megállapodáshoz képest. A megállapodások versenyhez való viszonya közgazdasági-, ezért szakértői kérdés, így e nélkül nem ítéltető meg a megállapodások versenyre gyakorolt tényleges hatása. Jogsértő a bírság összegének meghatározása is. Az alperes megsértette a mérlegelésre vonatkozó szabályokat, a bírság összegére kiható módon tévesen határozta meg az érintett piacot. Nem vette figyelembe a közte és az I. r. felperes magatartása és piaci

Fővárosi ítélőtábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

súlya közötti eltéréseket. Nem volt tekintettel az ügy újszerűségére és a jogértelmezési nehézségekre sem. Jogsértően állapította meg a jogsértéssel érintett évek számát, az utolsó teljes naptári év és nem két naptári év adataiból kellett volna kiindulni, majd erre kellett volna vetíteni az alapösszeg kiszámítása során releváns tényezőket, és ezt követően lehetett volna figyelembe venni azt, hogy a jogsértés több mint egy éven át tartott. Az alperes indokolás nélkül eltért a saját Közleményétől, de eljárása ellentétes a Fővárosi Ítélőtábla gyakorlatával is.

A III. r. felperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását kérte, elsődlegesen versenykorlátozó magatartás hiányában a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetésével és a bírság mellőzésével a határozat megváltoztatását, másodlagos a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését, harmadlagosan a bírságra vonatkozó rendelkezés hatályon kívül helyezését, és e körben az alperes új eljárásra kötelezését kérte. Előadta, hogy a határozat rendelkező része és indokolása között nincs összhang, az indokolás ellentmondásos. E jogsértés miatt leszűkült a védekezéshez való joga. Az előzetes álláspontban meghatározott vertikális kartell megállapodásokkal kapcsolatban ugyan kifejtette a véleményét, ám annak ellenére, hogy az előzetes álláspontban közöltekhez képest a határozatban megállapított tényállás lényegében nem változott, az indokolásban az alperes már nem jelölte meg egyértelműen a terhére rótt versenyjogba ütköző magatartást. Ennek jogsértő voltát hol a vertikális megállapodások megkötésében, hol a megállapodásokra irányuló tárgyalások megkezdéséről szóló döntésben, hol pedig a megállapodások tartalmának márkakereskedők felé kommunikálásában jelölte meg. Elmulasztotta a részletes elemzést és a tényállás teljes körű feltárását, így a vizsgált eset sajátosságainak figyelmen kívül hagyásával, a klasszikus fogalomrendszerbe próbálta meg beilleszteni a versenyjogilag értékelt magatartásokat. Ezért az elsőfokú bíróság is arra kényszerült, hogy az alperes döntését értelmezze, majd egy más logikai rendszerbe rendezve lényegében megmagyarázta az alperes döntését és annak jogszerűségét igazolta. Egy vállalkozás árakra vonatkozó egyoldalú döntéséből indult ki, majd lényegében indokolás nélkül kilépett ebből a modelltől és bekapcsolt egy harmadik felet, a vevőt és a vevővel történő ártárgyalás mozzanatát. Állította, hogy a versenytársak áregyeztetése és a társulás által hozott, árajánlást tartalmazó döntés két külön tényállás. Piaci pozíciója miatt az I. r. felperessel előzetes tárgyalásokra kényszerült, ehhez pedig tárgyalási stratégiával kellett rendelkeznie, és az előzetes tárgyalások eredményét ismertetnie is kellett a tagokkal. Bármelyik fázis, mozzanat kiemelése önmagában értelmetlen, gazdaságilag ésszerűtlen lenne. Ezért a tárgyalási stratégia kialakítása, az előzetes ártárgyalások, valamint az ennek eredményeképpen kialakult áremelési lehetőségek közlése, mint egymással időrendi sorrendben és logikai összefüggésben álló tényállási elemek csak egyetlen egységes, az I. r. felperes és közte létrejött vertikális megállapodások formájában megvalósuló versenycelekményként értékelhető. Ezzel szemben mind az alperes, mind a bíróság más és más mozzanatot jelölt meg jogellenesként, de egyik sem határozta meg konkrétan azt a jogellenes magatartást, amely a Tpv. szerint a vállalkozások társulása által hozott döntésnek tekinthető. Az ítéletből az sem derül ki, hogy a bíróság által feltételezett jogsértő részmagatartások megvalósítását konkrétan milyen bizonyítékok támasztják alá. Állította, hogy magatartásával azt próbálta elérni, hogy a versenykorlátozó hatások eltűnjenek; az árakat ne a piaci túl-hatalommal rendelkező biztosítók egyoldalú döntése alakítsa ki, a szervizek az óradíjakban legalább az önköltséget tudják érvényesíteni. A bíróság

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

kiszabása és mértékének megállapítása is jogellenes. Az alperes figyelmen kívül hagyta, hogy bevételeit szinte kizárólag a tagdíjak jelentik, az ennek éves összegét számottevően meghaladó bírság összeget nem képes teljesíteni, az lényegében a működése ellehetetlenítésére irányul. Érdekképviseleti jellegére tekintettel azt is mérlegelni kellett volna, hogy nem elegendő-e a jogsértés megállapítása és a döntés olyan indokolása, amely egyben a prevenciót is szolgálja. Az alperes döntése az irányadó joggyakorlattal is ellentétes. Megsértette a tényállás tisztázására vonatkozó és az indokolási kötelezettségét, nem tárta fel a bírság összegét befolyásoló tényeket. A bírságszámítás során nem vette figyelembe, hogy a márkakereskedések és a tagsága között van-e, és ha igen, milyen mértékű átfedés. Téves az alkalmazott kiindulási alap, az ezzel kapcsolatos számadatokat nem ismerhette meg, így a mérlegelés okszerűsége sem tűnhetett ki. Az ítéletből nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság miből vonta le azt a következtetést, hogy az alperes figyelembe vette például a piaci sajátosságokra vonatkozóan előadott érveit, hiszen ezeket a körülményeket a határozat nem jelöli meg. Nem vizsgálta a tagok piaci részesedését, és nem értékelte kellően az enyhítő körülményeket sem. A határozatból nem állapítható meg, nem ellenőrizhető, hogy az alperes miként jutott el a végösszeghez.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatásával a felperesek keresetének teljes egészében történő elutasítását kérte. Előadta, hogy a hivatalból észlelt további jogsértések tekintetében nem volt akadálya az eljárás kiterjesztésének. A téves jogszabályi hivatkozás és a kiegészítő vizsgálati jelentés hiánya nem minősül az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértésnek. Az eljárás kiterjesztését indokoló dokumentumok már a vizsgálati szakban rendelkezésre álltak, az előzetes álláspont pedig tartalmazza, hogy a biztosítási alkuszokat az általuk közvetített biztosítási szerződések után megillető jutalék tárgyában megkötött megállapodásokat a Tptv. 11. §-ának (1) bekezdésébe és (2) bekezdésének d) pontjába ütközőnek tartja, mivel azok a gépjármű biztosítási piacon alkalmasak voltak a verseny korlátozására, illetve általuk a felek a piac felosztásában állapodtak meg. Az előzetes álláspont részletesen ismertette az indokokat, tartalmazza, hogy a II. r. felperes által megkötött megállapodásokra sem alkalmazandó a csoportmentességi rendelet, és utalt az alkalmazni kívánt jogkövetkezményekre is. A felperesek védekezéshez való joga nem csorbult, e jogukkal éltek is. Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy nem bizonyította a magatartások jogsértő jellegét. Amennyiben az alkusz kötelezettséget vállal arra, hogy meghatározott arányban vagy számban egy adott biztosító termékét értékesíti, akkor ezzel torzítja a biztosítók közötti versenyt, és károsítja a fogyasztókat is, akik azt hiszik, hogy a számukra legkedvezőbb ajánlatot fogja adni: A biztosítási piacon a hozzáfordulók vonatkozásában lényegében az alkusz hozza létre és működteti a piacon versengő termékek versenyét. Ennek során képes a fogyasztói döntéseket befolyásolni, hiszen a jutalék mértéke számára meghatározó. A kifogásolt megállapodások így alkalmasak voltak az alkuszok piaci magatartásának a biztosítók számára kedvező módon történő befolyásolására. Ez azzal járt, hogy más gépjármű-biztosítással foglalkozó biztosító csak az új gépjárművekre kötött casco biztosítások meghatározó terjesztési csatornáit kézben tartó I. r. és II. r. felperesnek az eljárás alá vont biztosítási alkuszokkal megkötött szerződésai által szabadon hagyott mértékben tudtak megjeleníteni azon márkakereskedésekben, amelyekben a három biztosítási alkusz végzett biztosításközvetítői tevékenységet. Mivel pedig a cél és a

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

hatás két külön fogalom, ezért nem jogszerűtlen, ha a versenykorlátozó célú megállapodások hatásait együttesen értékeli, különösen akkor, ha mindkét megállapodás arra koncentrál, hogy a biztosítók a verseny folyamatának korlátozásával szilárdítsák meg a piaci helyzetüket. Az együttes értékelést jogszabályi rendelkezés sem tiltja. Hatellenesnek tartotta az elsőfokú bíróság indokolását, hiszen tényként nemcsak azt rögzítette, hogy a különböző megállapodásokkal egy megállapodás-hálózat jött létre, hanem azt is, hogy a megállapodások önmagukban is jogsértőek. Az elsőfokú bíróság tévesen mellőzte azt a tényt, hogy az alkusz nem a biztosító, hanem a fogyasztó megbízottjának minősül, továbbá hibás az a következtetés, hogy az alkusz és a fogyasztó közötti jogviszonyból nem következik piaci magatartás. Az alkusz ugyanis a fogyasztó piaci magatartását befolyásolja, méghozzá a felperesek között létrejött megállapodások alapján a verseny korlátozását célzó és arra alkalmas módon. A biztosítás közvetítésére vonatkozó jogviszony nem a biztosító és az alkusz, hanem a fogyasztó és az alkusz között jön létre, a biztosító és az alkusz közötti jogviszony kizárólag a jutalékra vonatkozik. Ezért a biztosító és az alkusz közötti megállapodás is éppen úgy elszámolási jogviszonyra vonatkozó megállapodásnak minősül, mint ahogy azt az ítélet a rezi (javítói) óradíjmegállapodásokkal kapcsolatban levezette. Ennél fogva a biztosítók és a biztosítási alkuszok közötti megállapodások sem tartoznak a csoportmentességi rendelet hatálya alá, hiszen az alkusz nem ad-vesz biztosítási termékeket (szolgáltatásokat), esetében nincs szó semmilyen továbbértékesítésről. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt is, hogy a biztosítások értékesítésével foglalkozó márkakereskedéseket nemcsak az alkuszi-, hanem a rezi óradíj-megállapodások is az I. r. és a II. r. felperesekhez kötötték, e megállapodások összekapcsolódtak, hiszen a magasabb rezi óradíjak biztosító felé történő ellentételezése az alkuszi megállapodásokkal érintett biztosítás értékesítés révén történt meg. A két megállapodás közötti összefüggés hiányából való téves megközelítés miatt pedig okszerűtlen az a következtetés, miszerint ha egy biztosító magasabb jutalékot nyújt, akkor az I. r. és a II. r. felperes szintén csak a szabadon hagyott, illetve a szabadon maradt mértékben tud megjeleníteni. Az alkuszi megállapodások hatásával kapcsolatban kiemelte, hogy a IV. r. felperes által nyújtott adatokból megállapítható, hogy az I. r. és II. r. felperesek casco és kötelező gépjármű felelősségbiztosítások kapcsán fizetett jutalékokból eredt a IV. r. felperes jutalék bevételeinek döntő része, a más biztosítóktól, illetve más biztosításokból származó jutalékok egyébként sem túl jelentős aránya 2002. és 2005. között közel a felére esett vissza. Kiemelte, hogy a céljutalék-rendszer esetében az alkusz minél többet értékesített korábban a neki céljutalékot adó biztosító termékéből, annál érdekeltőbb lesz a neki céljutalékot adó biztosító termékének további értékesítésében, így egyre kevésbé valószínű, hogy az ügyfele érdekeit képviseli. Ilyen függőségről az alapjutalékok esetében nem beszélhetünk, ezért alapjutalékok esetében jóval kisebb annak az esélye, hogy az alkusz csak egy vagy főként a jutalékot adó biztosító termékét értékesíti. Állította, hogy e körben is feltárta a tényállást, a bizonyítási követelményeknek a határozatban eleget tett. Az elsőfokú bíróság tényállási hiányosságként kizárólag az e téren kialakult piaci gyakorlatot jelölte meg, ez azonban nem releváns az alkuszi megállapodások jogsértő jellegéről való döntés során.

A IV. és V. r. felperes fellebbezéssel nem élt; csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

A IV. r. felperes csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, elsődlegesen a határozat megváltoztatásával a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését kérte, másodlagosan a határozat hatályon kívül helyezése mellett az alperes új eljárásra kötelezésének mellőzését. Ezen kívül kérte a perköltségre vonatkozó rendelkezés megváltoztatását, javára az általa igényeit ügyvédi munkadíjjal megegyező összegű perköltség megítélését. Vitatta az ítélet céljutalék megállapodásokra vonatkozó következtetéseit. Állította, hogy a bíróság rendelkezésére áll minden olyan adat és bizonyíték, amelyből levezethető, hogy e megállapodások nem versenykorlátozóak, hanem éppen hogy az intenzív verseny egy megjelenési formái. Az alperes azt sem igazolta, hogy miben különböznek a céljutalék megállapodások az egyéb, a piacon általánosan alkalmazott, általa is jogszerűnek minősített jutalék megállapodásoktól. A határozat hatályon kívül helyezése mellett az alperes új eljárásra való kötelezése nem szükséges, hiszen az alperes közérdekre hivatkozással a Tpvt. 70. §-ának (1) bekezdésével összhangban minden, azonos magatartást tanúsító piaci résztvevővel szemben indíthat versenyfelügyeleti eljárást. Ezt a mérlegelési jogkört a bíróság ítéletében elvonta. A perköltség összege körében azzal érvelt, hogy a per megindulásakor, a határozat kijavítása előtt, a rá kiszabott bírság jóval magasabb volt. Az egyes marasztalásoknak, illetve a határozatban foglalt jogsértés megállapításának mechanikusan nem forintosítható negatív következményei is lehetnek, amelyek miatt szükséges a megfelelő szakmai képviselő. Az ügyben keletkezett iratok terjedelme indokolja az előterjesztett védekezés hosszát. Mindez és a négy, egyenként is rendkívül hosszú elsőfokú tárgyalás százazs nagyságrendű munkaórát tett szükségessé.

Az V. r. felperes csatlakozó fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és a határozat megváltoztatásával a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését kérte. Az elsőfokú bíróság ugyanis a tényállás helyes megállapítása után rossz következtetést vont le. Amint azt az ítélet is megállapította, a céljutalékoknak nincs negatív hatása a piaci versenyre, sőt tovább erősíti az érintett piacon a biztosítók közötti versenyt. Ezért a megállapodások a Tpvt. rendelkezéseit nem sértik, a versenyt nem akadályozzák, korlátozzák, illetve torzítják sem célzatosan, sem ilyen hatást kifejtve.

Az alperes fellebbezésével szembeni ellenkérelmében az I. r. felperes - figyelemmel arra, hogy az új érdemi érvet nem tartalmaz - megismételte a korábban előadottakat. Állította, hogy az alperes az ügy érdemi eldöntését alapjaiban befolyásoló eljárási szabálysértéseket követett el. Nem tárta fel a tényállást, a többi biztosító, az alkuszok és a piac működését, amely miatt téves következtetésre jutott. Nem folytatta le az eljárás lényegi törvényi szakaszát, a kiegészítő vagy módosított előzetes álláspont hiányában nem biztosította a védekezéshez fűződő jogát. Ezen kívül, az óradíj- és céljutalék megállapodások együttes, egymással összemosott értékelése sem lehetett jogszerű.

A fellebbezésekkel és a csatlakozó fellebbezésekkel szembeni ellenkérelmében az alperes az ítélet kereseteket elutasító rendelkezéseinek helybenhagyását kérte. A határozatban és az elsőfokú eljárásban kifejtett érvei fenntartása mellett az elsőfokú bíróság jogi indokolását lényegében helytállónak tartotta, a releváns bizonyítékokra hivatkozással megismételte jogi következtetéseit.

Fővárosi Ítéltábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

Az I. r., a II. r. és a III. r. felperesek fellebbezései, valamint a IV. r. és V. r. felperesek csatlakozó fellebbezései nem alaposak, az alperes fellebbezése alapos.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperesek keresetükben anyagi és eljárási jogszabálysértésekre is hivatkoztak. Amint arra a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiuma KK 31. számú állásfoglalásában rámutatott, a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perekben a bíróság elsősorban azt vizsgálja, hogy a határozat érdemben megfelel-e a jogszabályoknak. Eljárási jogszabálysértés miatt csak akkor van helye hatályon kívül helyezésnek, ha az eljárási jogszabálysértés jelentős, és a döntés érdemére is kihat, továbbá a bírósági eljárásban nem orvosolható. Ebből is látható, hogy nem minden eljárási jogsértés igényel bírói ítéletben is megnyilvánuló orvoslást. Ha azonban a határozat olyan lényeges eljárási jogszabályba ütközik, amely szükségképpen kihatással van az ügy érdemi elbírálására, akkor abból egyenesen következik a határozat hatályon kívül helyezése: Ez esetben kizárt az ügy érdemi elbírálása, azaz a bíróság a határozat tartalmát nem vizsgálhatja, az ügy anyagi jogi jogszabályoknak való megfeleléséről állást nem foglalhat. Mindebből következik, hogy azokban az esetekben, amikor a fél a keresetében anyagi jogszabálysértés mellett eljárási jogszabálysértésre is hivatkozik, a bíróságnak elsődlegesen ez utóbbi jogszabálysértésről kell döntenie. E döntésének tartalmától függ ugyanis, hogy a perben vizsgálható-e egyáltalán az anyagi jogsértés. Ha a bíróság megítélése szerint eljárásjogi jogszabálysértés nem állapítható meg, vagy megállapítható ugyan, de az nem olyan jelentős, hogy a döntést érdemben befolyásolná, akkor nincs akadálya a határozat érdemi felülvizsgálatának. Ilyenkor a bíróság ítéletében a hivatkozott anyagi jogi jogszabálysértésről dönt. Ellenkező esetben a határozatot a bíróságnak hatályon kívül kell helyeznie és az ügy érdemi felülvizsgálatára csak a megismételt eljárásban hozott, az eljárási jogszabályoknak megfelelő határozat alapján kerülhet sor.

Az elsőfokú bíróság a III. r. felperes eljárási jogszabálysértésre való hivatkozását nem találta alaposnak, ezért helyesen járt el akkor, amikor az ő keresetének anyagi jogi jogszabálysértésre vonatkozó részét is érdemben elbírálta. A határozat céljuttalék megállapodásokra vonatkozó részét azonban olyan jelentős, a bíróság által nem orvosolható és az ügy érdemére is kiható eljárási szabálysértésnek tekintette, amely miatt a határozat erre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte. Ezt követően azonban a felperesek erre vonatkozó kereseti kérelmét érdemben is vizsgálta és a céljuttalék megállapodások anyagi jogi jogszabályoknak való megfelelését lényegében el is bírálta. Bár adott iránymutatást az alperesnek az új eljárásra nézve, maga sem mellőzte e megállapodások részletes elemzését és a következtetések levonását.

A céljuttalék megállapodásokkal kapcsolatban a Fővárost Ítéltábla az elsőfokú bíróságtól eltérően arra a következtetésre jutott, hogy az alperes által elkövetett eljárási jogszabálysértések a határozat erre vonatkozó rendelkezésének hatályon kívül helyezését nem alapozzák meg. Figyelemmel azonban arra, hogy az elsőfokú bíróság mégis elvégezte e körben is az érdemi vizsgálatot, nem volt akadálya annak, hogy a Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezését érdemben elbírálja.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy a vizsgálat során e körben feltárt adatok alapján az eljárás kiterjesztésének (a Tpvt. 70.§-árok (1) bekezdése alapján) nem volt akadálya, a már rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok ismételt vizsgálata nem volt szükséges. A felperesek védekezéshez való joga sem sérült, mert a jutalék/céljutalék kérdésében álláspontjukat kifejtették, ki is fejtették, azt az alperesi határozat XI. - az eljárás alá vontak előadását ismertető - fejezete tartalmazza is.

A fellebbezésekre figyelemmel a másodfokú bíróság először is az irányadó tényállás legfontosabb elemeit állapította meg. Ennek megfelelően rögzíthető, hogy az I. és II. r. felperesek biztosítási tevékenységet folytatnak, ezen belül casco és kötelező gépjármű felelősségbiztosítást is értékesítenek. A gépjármű biztosítási piacon az I. r. felperes piacvezető, míg a II. r. felperes a második legnagyobb részesedéssel rendelkező biztosító. A III. r. felperes a gépjármű márkakereskedések egy része által létrehozott szakmai érdekvédelmi szervezet. A márkakereskedések az új és használt gépjármű kereskedelem mellett jellemzően javítói tevékenységet is folytatnak. A IV. és V. r. felperesek a márkakereskedők egy része által létrehozott biztosításközvetítéssel foglalkozó gazdasági társaságok, akik biztosítás közvetítést nemcsak a saját, hanem más márkakereskedések részére is végeznek. A fentiekén kívül releváns szereplő még a fogyasztó: aki gépjárművet vásárol (a márkakereskedésben), biztosítást köt, illetve aki biztosítottként gépjármű kárt okoz vagy szenved el, de az is, aki biztosítottként ugyan, de önrésze terhére, vagy pedig nem biztosítottként a márkaszervizben javíttatja gépkocsiját. A jogvita eldöntéséhez elengedhetetlen mind a négy szereplő figyelembevétel; a biztosítók, a javítói és biztosításközvetítői tevékenységet is végző márkakereskedések, valamint a biztosításközvetítők mellett nem lehet megfeledkezni a fogyasztóról sem.

A másodfokú bíróság megítélése szerint mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság a Tpvt. 14. §-árok (1) bekezdésének megfelelően határozata meg az érintett árupiacot. Nem vitás, hogy a casco biztosítások és a kötelező gépjármű felelősségbiztosítások egymást semmilyen módon nem helyettesíthetik, ugyanakkor tény az, hogy a kínálati helyettesíthetőség egyértelműen kimutatható. Ezt a felperesek sem vitatták, ezért leszögezhető, hogy jelen esetben az érintett termékpiac egyrészt a gépjármű biztosítások piaca, ezen belül a casco biztosítások alpiasa és a kötelező gépjármű felelősségbiztosítások alpiasa, másrészt a gépjármű javítói szolgáltatások piaca.

A javítói óradíjakkal kapcsolatban megállapítható, hogy a felperesek évente egyeztetéseket folytattak és megállapodtak a következő év casco biztosítási szerződések és a kötelező gépjármű felelősségbiztosítások alapján rendezendő károk során alkalmazott javítási óradíjakról (melyet a biztosítók kárkifizetésként elfogadtak). A III. r. felperes tagjai számára egységes és minél magasabb óradíj elérésére törekedett, míg a biztosítók érdeke a minél alacsonyabb díj meghatározása volt. A felperesek megbízottjai részvételével lezajlott tárgyalásokon kompromisszumos, de minden évben átlagosan az inflációt meghaladó egységes javítói óradíj emeléséről döntöttek. A megállapodás szerinti óradíjakat alkalmazták a márkakereskedők és ezt az árat fizették ki a biztosítók.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

A Fővárosi ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen döntött arról, hogy a III. r. felperes keresetét el kell utasítani. Az érdemben helytálló döntését kellő részletességgel, a feltárt tények és a hivatkozott bizonyítékok együttes, súlyuknak megfelelő értékelésével meg is indokolta. A III. r. felperes fellebbezésében nem hozott fel olyan érvet, amely az elsőfokú bíróság ítélete rá vonatkozó részének jogszerűségét megkérdőjelezné, nem hivatkozott olyan tényre, körülményre, amely a fellebbezés kedvező elbírálását eredményezhette volna. Tekintettel arra, hogy a III. r. felperes fellebbezésében lényegében megismételte az elsőfokú eljárásban előadottakat, az elsőfokú bíróság ítéletének erre vonatkozó részével pedig a Fővárosi ítéltábla lényegében egyetért, ezért azt megismételni szükségtelen. A fellebbezésre tekintettel a következőket emeli ki.

A közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben a bíróságnak a kereseti kérelem alapján arról kell döntenie, hogy a határozat jogszabálysértő-e vagy sem. Az alperes határozata egy olyan döntés, amely szükségszerűen magában foglalja a rendelkező részt és az indokolást is. Ez a kettő egymástól szét nem választható egységet alkot. Ennél fogva helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor a felperes terhére rótt magatartást a rendelkező rész és az indokolás együttes értelmezésével vizsgálta. Ebből pedig egyértelműen megállapítható, hogy azzal követett el a III. r. felperes versenyjogsértést, hogy a tagjai számára az általuk alkalmazott javítói óradíjak mértékére ajánlást tett és a megajánlott árakban az I. és II. r. felperesekkel is megállapodott. A megállapodások léte önmagukban, kétséget kizáróan igazolják azt, hogy döntéseket hozott az ajánlott árakról, ezért az alperesnek nem kellett részletesen feltárnia, hogy ténylegesen milyen lépéseket tett az I. és II. r. felperesekkel való megállapodások megkötéséig, pontosan mikor, kikkel tárgyalt, hol, hogyan egyeztetett, konkrétan milyen formában határozott stb. A megállapodások megkötését nyilvánvalóan megelőzte az óradíjak -tól -ig mértékének meghatározása és azoknak a delegáltaknak a kiválasztása, akik ezeket az ajánlott árakat a tárgyalásokon képviselték. A III. r. felperes képviselője nem minden előzmény nélkül írta alá a megállapodásokat, nem az elé tett okiratokból szembesült először a javítói óradíjak ajánlott mértékéről. Ilyet legalábbis a III. r. felperes nem állított, különösen pedig nem bizonyított, és azzal sem érvelt, hogy valami kényszerítő erő hatására kötötte volna meg az általa korábban nem ismert tartalmú megállapodásokat. Nyilvánvaló, hogy ez esetben három egymást követő évben nem is került volna sor a megállapodásokra. Abból tehát, hogy az I. és II. r. felperesekkel évente rendszeresen megállapodásokat kötött, a megállapodások pedig tartalmazzák a javítói órák ajánlott árait, minden további bizonyítás nélkül megállapítható, hogy a megállapodások megkötését megelőzően döntött arról, hogy milyen óradíjakat fog megajánlani.

Önmagában a versenytársak közötti együttműködés nem tilos, de jogsértő, ha az a versennyel szükségképpen együtt járó kockázatot részben vagy egészben kiiktatja. Összehangolt magatartásról van szó akkor, amikor két vagy több vállalkozás egymással tudatosan együttműködik annak érdekében, hogy a verseny kényszerítő nyomásától szabaduljon, vagy legalábbis enyhítse azt. Jelen esetben is ez történt. Olyan árakat határoztak meg, amelyeneket valós versenyviszonyok között nem tudtak volna a márkakereskedők elérni.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

A versenyjogsértéseket, különösen a kartell megállapodásokat, rendszerint titokban tartják, azok többnyire nem kerülnek a széleskörű nyilvánosság elé. Az ilyen ügyleteket - éppen azok jogsértő jellege miatt - általában nem foglalják végrehajtható okiratokba, csak ritkán, akkor sem minden részét rögzítik írásban. Önmagában tehát az, hogy az alperes nem tárt elő olyan iratot, amely konkrétan tartalmazza az I. és II. r. felperesekkel kötött megállapodásokban szereplő ajánlott árakról szóló döntést, még nem jelenti azt, hogy ilyen döntés ne lett volna. A Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése a társadalmi szervezet tiltott döntéséről úgy rendelkezik, hogy azt nem köti sem írásbeli, sem más kifejezett formához. Ezért önmagában a megállapodásokban szereplő ajánlott árakról való formalizált döntés hiánya nem jelenti azt, hogy ilyen döntés ne lett volna, és hogy az ilyen döntést versenyjogi szempontból ne lehetne értékelni.

A III. r. felperes nemcsak hogy döntött előzetesen a javítási óradíjakról, majd ezen ajánlott árakban az I. és II. r. felperesekkel megállapodott, hanem ezek alapján a tagok felé ajánlásokat is tett. Ezzel az egyik legsúlyosabb versenyjogsértést valósította meg, hiszen nem volt más célja, mint a verseny korlátozása. A Tpvt. 11.§-a többféle magatartást is tilt. Nemcsak akkor jogsértő a megállapodás, ha megakadályozza, korlátozza vagy torzítja a gazdasági versenyt, hanem akkor is, ha alkalmas ilyen hatás kifejtésére, sőt elegendő az is, ha a magatartás a verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza. A jogsértés megállapításához tehát már önmagában az is elegendő, ha a versenykorlátozó cél kimutatható, függetlenül attól, hogy a cél ténylegesen megvalósult-e, illetve valóban fejtett-e ki versenykorlátozó hatást. Amint arra az elsőfokú bíróság rámutatott, az ajánlás jelleg, illetve a -tól -ig meghatározás nem változtat azon, hogy az árakra vonatkozó ajánlás a verseny korlátozását célozza. A javítói óradíjak mértékének meghatározása az árak egységesítését szolgálta annak ellenére, hogy a különböző szervizekben nem vitásan eltérő a szakértelem, szakmai felszereltség stb. A III. r. felperes az öt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére nem igazolta, hogy az árak kizárólag a szükséges mértékben emelkedtek. Magatartása folytán indokolatlanul magasabb árak alakultak ki, és miután a márkaszervizek nemcsak az I. és II. r. felperesek által finanszírozott javítások során érvényesítették az árakat, ezért megállapítható, hogy az árfelhajtó hatás a gépjármű javítói piac egészére kihatással volt. Így jelentkezett a kötelező gépjármű felelősségbiztosítások által, de a más biztosítók által fedezett javítások során is, emellett kihatással volt a biztosítással nem fedezett javításokra is. Mindez a fagyasztókat érintette a leghátrányosabban, hiszen a biztosítottak a javítói óradíjakra tekintettel magasabb biztosítási díjat voltak kötelesek fizetni, a biztosítással nem rendelkezők pedig a tőlük független piaci szereplők megállapodásának következtében kényszerültek az indokoltnál magasabb javítási díj fizetésre.

A védekezéshez való joga nem sérült, hiszen mind a közigazgatási-, mind az elsőfokú eljárásban részletesen kifejthette érveit. Emellett megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a per tárgya az alperes határozatának jogszerűsége, így a bírósági felülvizsgálat az előzetes álláspontban foglaltakra csak érintőlegesen terjedhet ki. Az árakra vonatkozó megállapodás miatt a Tpvt. 13. §-ának (1) bekezdése fel sem merülhet, míg a Tpvt. 17. §-ában meghatározott konjunktív feltételek teljesülését a III. r. felperes nem bizonyította. Az ítélet erre vonatkozóan is részletes indokolást adott, azzal

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

szemben a fellebbezés újdonságot nem tartalmaz, értékelhető bizonyítékot a III. r. felperes e körben sem tárt elő.

A Fővárosi ítéltábla megállapította, hogy az I. r. felperes fellebbezésében szintén nem hozott fel olyan indokot, amely az elsőfokú bíróság ítélete vonatkozó részének jogszerűségét megkérdőjelezné, és nem hivatkozott olyan bizonyítékra sem, amely a fellebbezés kedvező elbírálását eredményezhette volna. Mivel pedig az elsőfokú bíróság e körben is jogszerű döntést hozott, ítéletét kellő részletességgel, mindenre kiterjedően meg is indokolta, amivel a másodfokú bíróság is egyetért, azt megismételni nem kívánja. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakra mulat rá.

Kétségtelen, hogy az Tpv. 11. §-ának (1) bekezdése versenykorlátozó célról és nem célzatról rendelkezik és tény, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében a „célzat” kifejezést használta, ám ebből még nem következik, hogy a felperes magatartását az elsőfokú bíróság ne a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján vizsgálta volna. A cél-célzat fogalmakat az elsőfokú bíróság szinonimaként használta, ahogy tették ezt maguk a felek is. Ennek azonban a jogvita szempontjából semmilyen relevanciája sincs. Az elsőfokú bíróság ugyanis maga is leszögezte, hogy a versenyellenes célt objektív kategóriának tekinti és ezt akként is vizsgálta, szó nincs tehát arról, hogy valamiféle szubjektív szándékokra alapozta volna döntését.

Az I. r. felperes érdeke a minél alacsonyabb javítói óradíjakhoz fűződik, ennek ellenére mégis olyan, az inflációt meghaladó mértékben áremelkedésben állapodott meg, amely még a márkakereskedők egy részének igényeit is meghaladta. Szó nincs azonban arról, hogy a III. r. felperessel való megállapodás megkötésekor piacvezetőként irreális, a gazdasági ésszerűséggel ellentétes, a maga számára kifejezetten káros döntést hozott volna. Az óradíjra vonatkozó megállapodást ugyanis összekapcsolták a biztosítás közvetítői tevékenységgel, ami rögtön választ ad a látszólag ésszerűtlen óradíjban való megállapodásra. A magasabb óradíjért cserébe biztosítási szerződéseket kapott. A biztosítás közvetítéséért ugyan jutalékot kellett fizetnie, ám ezt nem a saját nyeresége terhére tette, hanem beépítette az óradíjakba. Bár a javítói árakon belül konkrétan és kifejezetten nem jelölték meg a biztosítási szerződésért járó jutalékot, ám azt maga a felperes is elismerte, hogy a javítói szolgáltatások ellenértékét az óradíjak fedezetéhez való hozzájárulástól függő mértékben állapították meg. Az óradíj tehát általa is elismerten nem csak a javításhoz közvetlenül kapcsolódó kiadásokat tartalmazza. Az pedig nyilvánvaló, hogy a gépjármű javítás díja teljesen független attól, hogy a javító egyébként hány biztosítási szerződést szerez a felperesnek. Az I. r. felperesnek az óradíjak emelésére vonatkozó megállapodással csak az volt a célja, hogy a márkakereskedések biztosítás értékesítési teljesítményét ösztönözzék. A megállapodás tehát a márkakereskedéseket arra ösztönözte, hogy minél több biztosítási szerződést közvetítsenek. Ez pedig óhatatlanul azzal járt, hogy a megállapodásban részvevő biztosítók szerződéseit előnyben részesítették, így a többi biztosító számára kevesebb lehetőség nyílt. Az ilyen magatartás célja a verseny korlátozása, a versenytársak kiszorítása. A többi biztosító nem, vagy csak kismértékben jelenhetett meg a megállapodásokban részes

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

márkakereskedésekben, hiszen a márkakereskedések az óradíj mértékének megtartása érdekében kénytelenek voltak a felperes által diktált feltételeket teljesíteni.

A piacon megjelenő vállalkozás természetes célja a versenyképességének megtartása, piaci részesedésének növelése. Ez versenyjogi szempontból is elfogadható, ám jelen esetben ezt a célt a felperes a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdésébe ütközően, tilos megállapodás révén kívánta elérni. Az I. r. felperes a márkakereskedésekkel nemcsak a javítói óradíjak mértékében állapodott meg, hanem azt összekötötte az azzal egyébként szükségszerűen nem összefüggő biztosítás értékesítésben megmutatkozó teljesítménnyel. Mivel pedig a versenyellenes cél megállapítható, a jogsértés megállapításához nem kellett azt vizsgálni, hogy a felek a megállapodásban foglaltaknak megfelelően cselekedtek-e, illetve, hogy a megállapodásnak ténylegesen volt-e versenykorlátozó hatása. Hatástesztre így nem volt szükség, mint ahogy annak vizsgálatára sem, hogy a megállapodások nélkül hogyan alakult volna a piaci verseny.

Hangsúlyozza még a Fővárosi Ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság nem mondta azt ki, hogy a javítási óradíjakhoz kapcsolt biztosítás közvetítői jutalékban való megállapodás jogszerű lett volna, ha ez utóbbit mennyiségi növekedéshez kötik. Amint azt az ítélet tartalmazza is, ha az I. és II. r. felperesek nem százalékos részesedéshez, hanem darabszám növekedéshez kötik az óradíjakban való megállapodást, akkor az is versenyellenes célú, ha e darabszámok ügy kerülnek meghatározásra, hogy az tartalmilag a piaci részesedés egy meghatározott százaléka konvertálható át, tehát a megállapodás valós célja nem mennyiségi kedvezmény adása, hanem piaci részesedés biztosítása.

A Fővárosi Ítéltábla sem a határozatban, sem az elsőfokú ítéletben nem talált még csak utalást sem arra nézve, hogy a felperes magatartását tartalmilag gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt minősítették volna jogsértőnek. A Tpv. 11. §-ának {1} bekezdése nem korlátozódik a gazdasági erőfölényben lévő vállalkozásokra. Ennél fogva nem volt akadálya a felperes magatartásának jogsértő voltáról rendelkezni. Az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette érveit arra nézve, hogy az I. r. felperes esetében a csoportmentességi rendelet miért nem alkalmazható. Ehhez képest a fellebbezés újdonságot szintén nem hozott. Az pedig, hogy a megállapodásnak ténylegesen is volt versenykorlátozó hatása, kellőképpen igazolja az 56. sorszámú irat, amely a IV. r. felperes által közvetített biztosításokra vonatkozó adatokat tartalmazza. Ezekből pedig megállapítható, hogy jutalék bevételeinek döntő része az I. r. és II. r. felperesek casco és kötelező gépjármű felelősségbiztosítások kapcsán fizetett jutalékból eredt, a más biztosítóktól illetve más biztosításokból származó egyébként sem túl jelentős jutalékok aránya a perrel érintett időszakban jelentősen visszaesett.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a II. r. felperes fellebbezésében előadottak sem tudták megkérdőjelezni az elsőfokú bíróság ítélete vonatkozó részének jogszerűségét. A fellebbezésében lényegében ő is megismételte a korábban előadottakat, amelyekről az elsőfokú bíróság mindenre kiterjedő okszerű indokolása alapján helytállóan döntött. Mivel ezekkel a Fővárosi Ítéltábla egyetért, azok megismétlése szükségtelen.

Fővárosi Ítéletábra

2.Kf.27.129/2009/14. szám

A II. r. felperes fellebbezése kapcsán - a fentiekén túl - a másodfokú bíróság rámutat még arra, hogy az elsőfokú ítélet konkrétan tartalmazza azt, hogy a 2004. január 7-i szakosztályi utasítás és a 2005. január 12-i szakosztályi utasítás egyértelműen alátámasztja azt, hogy a márkakereskedésekkel abban állapodott meg, hogy azok a magasabb javítói óradíjakért cserébe törekszenek az új és használt gépjárművek biztosításának legalább 30%-át a részére megkötni. A megállapodás pedig szóban, illetve ráutaló magatartással létrejött, ezt a feltételt ugyanis a felperes közölte, a javítók pedig a magasabb javítási óradíjakat alkalmazták, vagyis a feltételt hallgatólagosan elfogadták. Amint azt a Fővárosi Ítéletábra a fentiekben kifejtette, egy megállapodás nemcsak akkor minősíthető versenyjog-sértőnek, ha azt az érintettek okiratba foglalják. A II. r. felperes pedig a szakosztályi utasítások létét, azok tartalmát bizonyítékokkal nem döntötte meg, azt sem cáfolta, hogy a javítók pedig a megállapodásokban szereplő óradíjakat alkalmazták. E tényekre tekintettel alaptalanul várta el az egyes szerződések felkutatását, azok tartalmának, illetve részeseinek pontos megállapítását. A megállapodások megkötésével a II. r. felperes célja ugyanaz volt, mint az I. r. felperesnek, és ezen nem változtat az, hogy tudomásul vette a piacvezető elsőbbségét. A márkaszervizek nem spontán, véletlenül alkalmazták a megállapodásokban szereplő árakat, a II. r. felperes pedig nem a piac gazdasági szükségszerűségének nyomására, hanem a megállapodások alapján fogadta el a javítói óradíjakat. Nyilvánvaló, hogy eltérő üzleti-gazdasági háttér mellett nem lehet azonos, de még hasonló óradíj sem. A megállapodásoknak ténylegesen volt versenykorlátozó hatásuk, ezt az eljárás során felkutatott adatok jól mutatják. A II. r. felperes által becsatolt adatok az alperesi megállapításokat nem cáfolják, sőt éppen azt mutatják, hogy a perrel érintett időszakban lényegesen nőtt azon márkakereskedések száma, amelyek a szóbeli megállapodásban szereplő 30%-os határt meghaladták, de azoké is, akik a 20-30%-os mezőbe kerültek. Ezzel szemben a II. r. felperes semmilyen értékelhető adatot nem adott.

Az I. és II. r. felperések versenyellenes célú és versenykorlátozó hatású ár megállapodása csekély jelentőségűnek nem tekinthető, így a Tpv. 13. §-ának (1) bekezdése nem alkalmazható. A Tpv. 17. §-ában meghatározott mentesülési feltételeket sem az I. r., sem a II. r. felperes nem igazolta. Önmagában kizárja a mentesítést az, hogy a javítói óradíjakra beépültek a biztosítási díjak, így a fogyasztónak (biztosítottnak) ebből semmiféle előnye nem származott.

A bíróság kiszabásával kapcsolatban az I., II. és III. r. felperések fellebbezése alapján a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a mérlegelési jogkörben hozott határozat akkor tekintendő jogszerűnek, ha a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak és a határozat-indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik. A közigazgatási perben a bíróság csak a határozat jogszerűségét vizsgálhatja, felülmérlegelést nem végezhet, méltányosságot nem gyakorolhat. A felperések alapvetően a jogsértés hiányára hivatkoztak. Ezzel szemben a Fővárosi Ítéletábra megállapította, hogy mind az alperes, mind az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott, a felperések versenyjog-sértő megállapodásokat kötöttek. Ezen kívül hivatkoztak különféle szempontokra, körülményekre, téves értékelésekre, ám ezek egyikükénél sem alapozhatta meg a bíróság mellőzését vagy mérséklését. Amint arra a

Fővárosi Ítéltábla **2.Kf.27.129/2009/14. szám**

Fővárosi Ítéltábla már több jogerős ítéletében is rámutatott, az alperesnek a bírság összegének a meghatározásakor a Tpvt. 78. §-ában meghatározott keretek között, az ott megjelölt szempontok figyelembevételével kell eljárnia. Ez nem lehet a Közlemény szerinti számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelése. A releváns körülményeket egymással összevetve egyenként, de összességükben is értékelni kell. Ezek súlyát, enyhítő vagy súlyosító hatását a konkrét ügyre vonatkoztatva kell megállapítani. Kétségtelen, hogy az alperes határozatában a bírságra vonatkozó indokolásban (különféle nagyságrendű) pontszámokat is szerepeltetett. Emellett azonban szöveges értékelést is adott és részletesen megjelölte, hogy milyen körülményeket miként értékelt. Ezeket a felperesek lényegében nem cáfolták, a jogsértés tényéhez, súlyához, hatásához kapcsolódó előadások pedig a jogsértés tényleges megvalósítása miatt nem vehetők figyelembe. Az alperesnek a Tpvt. 78. §-ának (2) bekezdésében meghatározott szempontok közül csak azokat kell a határozatában nevesítenie, amelyeknek a bírság összegének meghatározásakor enyhítő, vagy súlyosító relevanciája volt. Amelyek e körben közömbösek, azt nem kellett külön megjelölnie. Mivel a bírságnak a Tpvt. alapján nem egy kötelező matematikai képletten kell alapulnia, és az alperes saját Közleménye jogi normának nem minősül, alaptalanul várták el a felperesek a számszaki adatok leellenőrizhetőségét, vagy a kiindulási számadat pontos megindokolását. Azt pedig egyikük sem vitatta, hogy a valóban jelentős mértékű bírságok a törvény által kiszabható maximum összegek alatt maradtak. A Tpvt. alapján nem mérlegelési szempont a jogsértő teljesítőképessége és a szervezet érdekképviselői jellege sem. Ezek nem adhatnak mentesítést a jogsértő magatartás következményeinek viselése alól. Az alperesnek jogsértőnként külön-külön kell mérlegelni az elkövetett jogsértő magatartás jogkövetkezményeként kiszabandó bírság összegét. Döntését minden esetben egyéniesíteni kell, így a más ügyekben hozott határozatok különösebb relevanciával nem bírnak. Úgyszintén nem helytálló hivatkozási alap az adott ügyben más eljárás alá vontra kiszabott bírság összege. Az alperesnek ugyanis nem egymással, hanem a konkrét jogsértő magatartásokkal arányban álló bírságot kell kiszabnia. Ezért az I. és II. r. felperesek egymásra vonatkozó érvei szintén nem fogadhatók el. Mindezeket túl megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése és a (2) bekezdés a) pontja a jogsértések elkövetésekor is már több mint öt éve hatályban voltak és a korábbi versenyjogi szabályok is hasonlóképpen tiltották a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását, vagy torzítását célzó, vagy arra alkalmas magatartást, így a jogsértés újszerűségéről egyikük esetében sem lehet szó.

A kifejtettek alapján az I., II. III. r. felperesek fellebbezése nem foghatott helyt, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének erre vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta, a Pp. 253.§-árvak (2) bekezdése alapján.

Az alperes fellebbezése az alábbiak szerint alapos.

A vizsgálat megindításakor hatályos Tpvt. 70. §-ának (1) bekezdése szerint a vizsgáló határozattal vizsgálatot rendel el olyan tevékenység, magatartás vagy állapot észlelése esetén, amely e törvény rendelkezéseit sértheti feltéve, hogy az eljárás a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik és a közérdek védelme az eljárás lefolytatását szükségessé teszi. A határozatban meg kell jelölni azokat a körülményeket és

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

magatartásokat amelyek miatt az eljárás megindult. A Tpvt. 70. §-ának 2005. november 1. napján hatályba lépett, és az ez után indult és a megismételt eljárásokban alkalmazandó (4) bekezdése szerint, ha az e törvény valamely rendelkezése, illetve az EK-szerződés 81., illetve 82. cikke alapján indított eljárásban az ügyindító végzésben megjelölt tevékenység, magatartás vagy állapot az ügyindító végzésben megjelölthez képest e törvény más rendelkezését vagy azt is, vagy az EK-szerződés 81., illetve 82. cikkét vagy azt is sérti, a vizsgáló a vizsgálatot végzéssel kiterjeszti. A vizsgálat kiterjeszthető az ügyindító végzésben megjelölttel összefüggő tevékenységre, magatartásra, vagy állapotra is.

Az alperes maga is elismerte, hogy az eljárás kiterjesztésekor tévesen hivatkozott a Tpvt. 70. §-ának (4) bekezdésére és jogsértést követett el azzal is, hogy a kiterjesztést végzéssel és nem az Áe. szerinti határozattal rendelte el. Amint arra a Fővárosi Ítéltábla az előzőekben rámutatott, önmagában az eljárási jogszabálysértés nem feltétlenül alapozza meg a határozat hatályon kívül helyezését. Ennél fogva a Fővárosi Ítéltábla először is azt vizsgálta, hogy ezen eljárási jogsértések valóban az ügy érdemére kiható és a bírósági eljárásban sem orvosolható olyan súlyos jogsértések, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította.

A kérdés eldöntésénél a másodfokú bíróság a Tpvt. 70. §-ának (4) bekezdését beiktató, a Tpvt. módosításáról szóló 2005. évi LXVIII. törvény 36. §-ához fűzött miniszteri indokolásból indult ki. E szerint 2005. november 1. napja előtt sem a Tpvt., sem a Ket. (Áe.) nem rendelkezett az eljárás kiterjesztésének a lehetőségéről, de nem is tiltotta azt. Jóllehet, a versenyhatóság álláspontja és gyakorlata szerint az eljárás kiterjesztésének megvolt a lehetősége és a bírósági ítéletek is alátámasztani látszottak ezt az értelmezést, a jogbiztonság érdekében szükséges volt kifejezetten szabályozni a kiterjesztés intézményét. A jogalkotói indokolásból tehát az következik, hogy a versenyfelügyeleti eljárás kiterjesztésére az alperesnek 2005. november 1. előtt is módja volt, az új rendelkezések csupán a jogbiztonság követelményének maradéktalanul érvényre juttatása érdekében fogalmaznak meg részletszabályokat. A Tpvt. 70. §-ának (1) bekezdésében meghatározottak elsődleges célja az, hogy a versenyhatóság - csakúgy, mint a Tpvt. 70. §-ának (1) bekezdése szerinti ügyindító döntésében - a releváns tények és a vonatkozó jogszabályok megjelölésével közölje az eljárás alá vonttal az ellene folytatott vizsgálat lényegét olyan mélységben, hogy számára abból kitűnjön, milyen jogi következtetés levonására alkalmas, mely magatartása miatt vonták eljárás alá. Csak így kerülhet abba a helyzetbe, hogy eljárási jogait teljes körűen gyakorolni tudja, az ügyben nyilatkozzon, a javára szóló bizonyítékokat előtárja, bizonyítási indítványt tegyen stb. A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint a jogalkotó által meghatározott garanciális szabályok a Tpvt. 70. §-ának (4) bekezdésére való hivatkozás, és az eljárás végzéssel történő kiterjesztése mellett is érvényesültek. A felperesek nem állították, hogy nem tudtak az eljárás kiterjesztéséről és nem érveltek azzal, hogy csupán a határozatban szembesültek azzal, hogy az alperes a céljuttalékokra vonatkozó megállapodásokat is vizsgálja versenyjogi szempontból. A felperesek ezzel nagyon is tisztában voltak, hiszen ezzel kapcsolatban nyilatkoztak, jogi álláspontjukat kifejezheték, a védekezéshez való jogukat gyakorolhatták. A felperesek ezzel éltek is, amint azt a határozat több helyen is tartalmazza (369., 414., pont, stb.). E mellett hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy az előzetes álláspontban

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

rögzítettek nem kötik a hatóságot, ahogy a bíróságot sem a közigazgatási perben, hiszen annak tárgya a határozat és nem az előzetes álláspont. Olyan jogszabályi rendelkezést pedig az elsőfokú bíróság sem jelölt meg, amely szerint kötelező lenne a módosító vagy kiegészítő álláspont készítése. Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az alperes eljárása ugyan jogszabálysértő volt, ám ez az eljárási jogsértés az ügy érdemére semmilyen kihatással sem volt. A védekezéshez való jogait a felperesek korlátlanul gyakorolhatták, ám az esetleges elmaradt nyilatkozatok pótlására az elsőfokú eljárásban, de még a másodfokú eljárásban is lehetőségük volt. A terjedelmes felperesi előadások azt igazolják, hogy az általuk sérelmezett eljárási jogsértés legkésőbb a bírósági eljárásban feltétlenül orvoslást nyert. Mindezek alapján önmagában a versenyfelügyeleti eljárás Tpv. 70. §-ának (4) bekezdésére történő hivatkozással végzés formájában való kiterjesztése a határozat céljuttalékokra vonatkozó rendelkezésének hatályon kívül helyezését nem alapozza meg.

A céljuttalék megállapodások versenyjogi megítéléséhez kiindulópontként a Fővárosi Ítéltábla visszautal a megállapodással érintett szereplőkre. A Fővárosi Ítéltábla - egyetértve az alperessel - nem tartja mellőzhetőnek a fogyasztó szerepét pusztán azon az alapon, hogy az alkusz és a fogyasztó között nincs piaci magatartás. A márkakereskedések által létrehozott IV. és V. r. felperesek biztosítás értékesítéssel bízták meg a márkakereskedéseket. A márkakereskedésekben azonban az értékesítő munkát ténylegesen nem az alkuszi képesítéssel rendelkező személyek végezték. A biztosítási alkuszok által elkészített palettán szereplő biztosítási termékeket ajánlották a fogyasztóknak, rendszerint a gépkocsi vásárláshoz közvetlenül kötődően. Az alkusz feladata, hogy a fogyasztó érdekében járjon el, a számára legmegfelelőbb biztosítási terméket kínálja. Juttalékát azonban nem tőle, hanem a biztosítótól kapja. A fogyasztó a biztosítás közvetítéséért közvetlenül ellenértéket nem fizet, ami azt a látszatot kelti, hogy számára ez a szolgáltatás valóban ingyenes. Ezzel szemben tény az, hogy az ingyenesnek látszó közvetítés folytán jön létre ténylegesen a biztosítási jogviszony a fogyasztó és a biztosító között. A vevő biztosítási díjat fizet a biztosítónak. A biztosítónak a juttalékot ki kell fizetnie a biztosítási alkusz részére, aki aztán annak egy részét tovább adja a közvetítést ténylegesen végző márkakereskedésnek. Ezt az összeget azonban a biztosító nem a saját nyereségéből fedezi, hanem oly módon, hogy az beépítésre kerül a javítói óradíjakba. Végző soron tehát azt is a fogyasztó fizeti meg, hiszen a biztosítási díjat a javítási óradíjak figyelembevételével kalkulálják ki, de a költségek viselésében azok a fogyasztók is szükségszerűen részt vesznek, akik a felperesi biztosítók által nem fedezett részben javíttatják gépjárműveiket. Szó nincs tehát arról, hogy a céljuttalék megállapodások versenyjogi megítélésénél elhanyagolható lenne a fogyasztó szerepe. A biztosítás közvetítésére vonatkozó jogviszony a fogyasztó és az alkusz között jön létre függetlenül attól, hogy a fogyasztó ezért a közvetítésért az alkusznak közvetlenül ellenértéket nem fizet. A biztosító és az alkusz közötti jogviszony kizárólag a juttalékokra vonatkozik. Az alkusz és a biztosító közötti megállapodás nem lehet vertikális jogviszony, hiszen az alkusz nem ad-vesz, és nem is értékesít tovább biztosítási termékeket. Ebből az is következik, hogy a biztosítók és a biztosítási alkuszok közötti megállapodások nem tartoznak a csoportmentességi rendelet hatálya alá.

Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.129/2009/14. szám

Nyilvánvaló, hogy a törvény azzal a feltétellel teszi lehetővé, hogy a biztosítás közvetítéséért az alkusznak a jutalékot a biztosító fizesse, hogy az alkusz teljesíti a szintén törvényen alapuló kötelezettségeit. Ezek szerint pedig az alkusz kizárólag a fogyasztó érdekében járhat el, a számára legmegfelelőbb biztosítást kell ajánlania. Ha azonban a biztosító ezzel szemben éppen azért fizet, hogy az alkusz a kötelezettségét ne, vagy ne maradéktalanul teljesítve a saját (e biztosító) biztosítását ajánlja, akkor az már jogsértő. Nyilvánvaló, hogy az alkusz tevékenységét nagymértékben befolyásolja a jutalék mértéke. Mivel azonban minden biztosító fizet jutalékot, a kisebb-nagyobb eltérések ellenére alappal feltételezhető, hogy az alkusz a törvénynek megfelelően valóban azt a biztosítást ajánlja a fogyasztónak, amelyik számára a legkedvezőbb. A valamivel nagyobb összegű jutalék miatt még nem fog törvénysértően eljárni, önmagában csak ez nem készíti a nagyobb jutalékot adó biztosító preferálására. Az alapjutalék tehát az alkuszt arra ösztönzi, hogy a fogyasztó részére biztosítást közvetítsen és miután mindegyik) kap, bármennyi szerződést is közvetít az adott biztosító irányába, nem érdekelt abban, hogy az ügyfél számára ne a neki legkedvezőbbet ajánlja. Ezzel szemben a céljutalék csak meghatározott feltétel teljesítése mellett jár. Az alkuszt a céljutalék elérése rendkívüli módon motiválja, ezért képes az ügyfél érdekeit félretenni és azt a biztosítási szerződést fogja közvetíteni, amelyik után esélye lehet az extra juttatás elérésére. A kettő közötti fő különbség tehát abban áll, hogy míg az alapjutalékot az alkusz minden biztosítás közvetítéséért megkapja, addig a céljutalékot csak akkor, ha az azt adó biztosító számára az előre meghatározott mennyiségű biztosítást közvetíti. Az alkusz motivációja mindkét esetben az, hogy minél több szerződést közvetítsen, ám az alapjutalék esetében lényegében közömbös, hogy melyik biztosító termékét ajánlja, hiszen jutalékot mindegyik) kap, a céljutalék esetében már a közvetítések mennyiségi növelése elválaszthatatlanul kapcsolódik a céljutalékot nyújtó biztosító szerződéséhez. Az alapjutalékban részesülő alkusz a nagyobb összeg reményében esetleg a magasabb közvetítői díjat adó biztosító szerződését fogja ajánlani. A céljutalék esetében ez még nem elég, mert önmagában a mennyiségi növelés nem alapozza meg a céljutalék odaítélését. Ahhoz el kell érni egy előre megjelölt mennyiséget, amelynek érdekében már az alkusz valóban képes félretenni a fogyasztó érdekeit. A céljutaléknál tehát nem arról van szó, hogy több szerződés közvetítéséért több jutalékot kap az alkusz, hanem a céljutalék csak abban az esetben jár, ha a biztosító által meghatározott mennyiséget sikerül közvetítenie. Az ösztönzés foka tehát egészen más, hatása lényegesen eltér az alapjutalék hatásától; a céljutalékot adó biztosító termékét fogja előnyben részesíteni. A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint ilyen esetben a versenykorlátozó hatás attól függetlenül megállapítható, hogy a felek a céljutalékot értékesítési részesedéshez, vagy más mennyiségi mutatóban határozták meg. Az ösztönzés ugyanis mindkét esetben ugyanaz, ezért a megállapodás célja és hatása is megegyezik mindegyik esetben. Az alkusz a céljutalékot csak akkor kapja meg, ha a biztosító által meghatározott mértéket eléri. Az, hogy ezt a mértéket milyen formában határozzák meg éppúgy közömbös, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság a javítási óradíjakra vonatkozó megállapodással kapcsolatban kifejtette.

A Fővárosi Ítéltábla szerint nem fogadható el az az elsőfokú ítéleti érvelés, miszerint az egyes biztosítóknak lehetőségük van az I. r., illetve a II. r. felperesnél magasabb jutalékot ajánlaniuk. Ez esetben ők is versenyjogsértést követnének el, hiszen ezzel a

Fővárosi Ítéltábla **2.Kf.27.129/2009/14. szám**

céljuk az I. és II. r. felperesekkel egyezően csak az lenne, hogy a saját részesedésük növelése érdekében korlátozzák a versenyt, a versenytársakat kiszorítsák a piacról. Az ilyen megközelítés elfogadása azt eredményezné, hogy gyakorlatilag egyetlen magatartást sem lehetne a Tpvt. 11. §-ába ütközőnek minősíteni, hiszen mindig el lehet mondani, hogy másoknak lett volna lehetőségük megállapodni, akár még „jobb” feltételekkel is. Mivel pedig a versenykorlátozó cél a céljutalék megállapodások esetében is egyértelműen kimutatható, a jogsértés megállapításához az alperesnek épp úgy nem kellett további tényfeltárást, hatásvizsgálatot végeznie, mint a javítási óradíj megállapodásokkal kapcsolatban. Alaptalanul kifogásolta tehát az elsőfokú bíróság az ezzel kapcsolatos piaci gyakorlat bemutatásának hiányát, az értékesítést ténylegesen végző kereskedők jutalékának pontos meghatározását stb. Tekintettel pedig arra, hogy vertikális megállapodás hiányában a csoportmentesség alkalmazására nincs lehetőség, helytelenül kötelezte az alperest ezzel kapcsolatos vizsgálódásra. Mivel pedig a céljutalékokat is végső soron a fogyasztók fizetik meg, ezért a Tpvt. 17. §-ában meghatározott konjunktív feltételek maradéktalanul biztosan nem teljesülnek.

A kifejtettek alapján tévedett az elsőfokú bíróság, amikor nem látta az alapjutalék és a céljutalék közötti különbséget, és nem vonta le ez utóbbi versenyjogi következményeit. Mivel pedig a jogsértés a céljutalékok tekintetében is megállapítható, nincs jogszerű lehetőség az ezzel kapcsolatban kiszabott bírság mellőzésére vagy csökkentésére. E körben rámutat még a Fővárosi ítéltábla arra, hogy az alperes a határozatában nem csak azt mondta ki, hogy a javítási óradíjakra vonatkozó és a céljutalékokra vonatkozó megállapodások, mint megállapodás-hálózat jogszabálysértő, hanem - ahogy az a határozat rendelkező részéből is megállapítható - az egyes megállapodásokat külön-külön, önmagukban minősítette jogsértőnek azzal, hogy azok a piacra egymással összefüggésben (is) gyakoroltak hatást. Az elsőfokú bíróság megállapításával szemben a Fővárosi ítéltábla azt állapította meg, hogy az alperes a javítási óradíjakra és a céljutalékokra vonatkozó megállapodásokat nem a versenykorlátozó cél, hanem csak a versenykorlátozó hatás vonatkozásában vizsgálta együttesen. Az ilyen vizsgálatnak jogszabályi akadálya nem volt, az pedig nyilvánvaló, hogy egymásra épülő, egymást kiegészítő megállapodásokról volt szó. Az óradíjak szorosan kapcsolódtak a biztosítás közvetítői tevékenységhez, ezáltal a jutalékokhoz, illetve céljutalékokhoz, amit alátámaszt az is, hogy a tárgyalásokon az alkuszok is részt vettek. Ezek hatása együttesen, egymásra tekintettel (is) jelentkezett a piacon, ezért helyes volt a megállapodások hatásának komplex vizsgálata. Az elsőfokú bíróság e tévedése azonban az ítélet érdemét különösebben nem érinti, hiszen az elsőfokú bíróság is - az alperessel egyezően - az egyes megállapodásokat külön-külön vizsgálta versenyjogi szempontból. Ezt pedig nem érinti, hogy a másodfokú bíróság a céljutalék tekintetében az elsőfokú bíróság jogi álláspontjából eltérő következtetésre jutott.

Az alperes fellebbezése így eredményre vezetett és ugyanezen okból a IV. és V. r. felperesek csatlakozó fellebbezése is megalapozatlannak bizonyultak. Erre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a felperesek keresetét teljes egészében elutasította, egyebekben helyben hagyta a korábbiak szerint.

Fővárosi Ítéltábla
2.Kf.27.129/2009/14. szám

A sikertelenül fellebbező I. r., II. r. és III. r. felperesek, illetve az eredményre nem vezetett csatlakozó fellebbezéseket előterjesztő IV. és V. r. felperesek a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek az alperes másodfokú-, illetve az együttes első- és másodfokú perköltsége megfizetésére. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43.§-ának (3) bekezdése szerinti mértékű további kereseti, illetve kereseti illetéket, valamint a 39.§-ának (3) bekezdés c) pontja és 46.§-ának (1) bekezdése szerinti mértékű fellebbezési illetéket, továbbá a 46.§-árvak (4) bekezdése szerinti mértékű csatlakozó fellebbezési illetéket a felperesek a költségmentesség alkalmazásáról szóló 611986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján kötelesek viselni.

B u d a p e s t, 2009. évi szeptember hó 23. napján